

گزارش اقتصادی

شاپرک

دی ۱۴۰۲. شماره ۱۰۳

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۶
فهرست جداول.....	۸
پیشگفتار.....	۱۰
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۱
۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....	۱۵
۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....	۱۶
۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۷
۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۸
۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....	۲۰
۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....	۲۱
۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP.....	۲۲
۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۴۰۲.....	۲۴
۱-۲- آمار عملکردی شاپرک.....	۲۴
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۲۵
۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۲۷
۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۲۸
۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۲۹
۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۳۳
۲-۲- نفوذ منطقه‌ای.....	۳۶
۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....	۳۷
۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....	۳۸
۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان.....	۳۸
۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....	۴۲
۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور.....	۴۴
۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاهی در استان‌های کشور.....	۴۵
۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۴۶
۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۴۷
۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۵۱
۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....	۵۲

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۷

۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۸

۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۸

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۱

۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۴

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۶

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۷

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۷

۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۸

۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۰

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۲

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۴

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۷۷

۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۷۷

۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی در بعد کشوری ۷۹

۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۸۴

۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۸۷

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۰

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۲

۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۲

۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۳

۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۹۴

۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۹۷

۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۹۹

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۱

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۲

۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۳

۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۴

۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۰۵

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۷

- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۰۸
- ۶- جمع‌بندی ۱۱۵
- ۷- واژه‌نامه ۱۲۳

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲... ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲... ۲۱
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۲... ۲۵
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۲... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۴۰۲... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - دی ۱۴۰۲... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲... ۳۴
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۴۰۲... ۳۵
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲... ۳۶
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۴۰۲... ۳۹
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۴۰۲... ۴۰
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۲... ۴۲
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۴۰۲... ۴۳
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۴۰۲... ۴۶
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۲... ۴۸
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۲... ۴۹
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۲... ۵۰
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰... ۵۲
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - دی ۱۴۰۲... ۵۳
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۴۰۲... ۵۵
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۴۰۲... ۵۹
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲... ۶۰
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۲... ۶۳
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۲... ۶۳

- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲ ۶۷
- شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۲ ۷۰
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۴۰۲ ۷۲
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آذر و دی ۱۴۰۲ ۷۴
- شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۴۰۲ ۷۹
- شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت PSP - دی ۱۴۰۲ ۸۲
- شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشنده تراکنش‌دار هر شرکت PSP - دی ۱۴۰۲ ۸۴
- شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشنده تراکنش‌های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۴۰۲ ۸۶
- شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشنده کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون ۸۸
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ماه ۱۴۰۲ ۹۳
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ماه ۱۴۰۲ ۹۴
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ماه ۱۴۰۲ ۱۰۳
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ماه ۱۴۰۲ ۱۱۰
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ماه ۱۴۰۲ ۱۱۱
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ماه ۱۴۰۲ ۱۱۳
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ماه ۱۴۰۲ ۱۱۴

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲	۱۸
جدول ۳-۱	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- دی ۱۴۰۲	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۴۰۲	۳۰
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۴۰۲	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۲	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۲	۳۷
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- دی ۱۴۰۲	۳۸
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - آذر و دی ۱۴۰۲	۳۹
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۴۰۲	۴۱
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- دی ۱۴۰۲	۴۴
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۱
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش	۵۲
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش	۵۴
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲	۵۸
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته	۵۹
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - دی ۱۴۰۲	۶۰
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - دی ۱۴۰۲ و ماه گذشته	۶۱
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت	۶۲
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۴۰۲	۶۴
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۴۰۲	۶۹

جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر و دی ۱۴۰۲	۷۱
جدول ۳-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آذر و دی ۱۴۰۲	۷۳
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۱۴۰۲	۷۵
جدول ۵-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - آذر و دی ۱۴۰۲	۷۶
جدول ۶-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - دی ۱۴۰۲	۷۸
جدول ۷-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - آذر و دی ۱۴۰۲	۸۱
جدول ۸-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - آذر و دی ۱۴۰۲	۸۳
جدول ۹-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۱۴۰۲	۸۵
جدول ۱۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - دی ۱۴۰۲	۸۹
جدول ۱۱-۴	سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در دی ۱۴۰۲	۹۰
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ماه ۱۴۰۲	۹۵
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ماه ۱۴۰۲	۹۷
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ماه ۱۴۰۲	۹۹
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آذر و دی ۱۴۰۲	۱۰۱
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ماه ۱۴۰۲	۱۰۲
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ماه ۱۴۰۲	۱۰۴
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - دی ماه ۱۴۰۲	۱۰۵
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ماه ۱۴۰۲	۱۰۷
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - آذر و دی ماه ۱۴۰۲	۱۰۸
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ماه ۱۴۰۲	۱۰۹

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۰۳ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ۱۴۰۲
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۴/۰۱ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۷۴ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۴۰۲

آمار عملکردی

▼	تعداد تراکنش های شاپرک	عدد ۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه آذر ۱۴۰۲ به آبان ۱۴۰۲	۱/۲۴ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه آذر ۱۴۰۲ به آبان ۱۴۰۲	۱/۳۵ - درصد
▼	رشد اسمی آذر ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۱	۲۴/۹۶ درصد
▲	رشد حقیقی آذر ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۱	۹/۸۰ - درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۳۲ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۴۹ درصد
▼	کارتخوان فروشگاهی	۹۱/۱۹ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۸/۵۸ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۴۲ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۸۹/۴۸ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۶/۱۰ درصد
▼	مانده گیری	۴/۴۲ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۸۴۲/۰۷
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۶۵/۴۲
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۰۹
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۷۵/۵۶

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۶۴/۴۹
▼	کارتخوان فروشگاهی	۵۸/۸۱
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۶۰
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۰۸

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۱,۷۶۱,۹۶۳ استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۲۴,۷۷۶ استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۰/۲۱۱ استان مازندران
▼	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	عدد ۸۱/۱۱ استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۵۰۴/۰۳
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده			
بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار			
بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۰/۱۵ درصد به پرداخت ملت	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۱۶/۷۶ درصد بانک ملت
بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش	عدم انتشار	بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش	۱۸/۵۴ درصد بانک سپه
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۵/۴۰ درصد به پرداخت ملت	ابزار پذیرش موبایلی	۱۷/۴۰ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۴۶/۲۲ درصد به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاهی	۵۰/۶۳ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۱۸/۶۶ درصد به پرداخت ملت		۱۶/۵۱ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش			
ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	ابزار پذیرش موبایلی	۴۱/۳۱ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	کارتخوان فروشگاهی	۵۱/۷۸ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	عدم انتشار		۲۰/۰۴ درصد بانک سپه
شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)			
ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۵۷۳	ابزار پذیرش موبایلی	۲,۰۱۲
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۰۹۸	کارتخوان فروشگاهی	۳,۴۳۲
کارتخوان فروشگاهی	۱,۲۶۴		۹۶۱
بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار			
کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	کارت اعتباری	۱۳/۹۳ درصد
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	کارت برداشت	۱۹/۷۶ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران		۲۰/۸۲ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت		
سهم تراکنش های موفق		
درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۲/۹۹ درصد	
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۵ درصد	
سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها		
خطای پذیرندگی	۱/۰۹ درصد	
خطای شاپرکی	۰/۶۵ درصد	
خطای صادرکنندگی	۶/۶۳ درصد	
خطای کاربری	۹۱/۲۳ درصد	
خطای کسب و کار	۰/۳۴ درصد	
کیفیت ارائه خدمات		
سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه	۹۹/۳۹ درصد	
سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک	۹۹/۹۵ درصد	
تراکنش های ناتمام		
درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۰/۰۱۲ درصد	
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۲/۰۷ درصد	

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در دی ماه ۱۴۰۲		
شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۸۷۵
کمترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۴۴۹
نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها		
بالاترین میزان شاخص	فن آوا کارت	۰/۵۰۵ درصد
کمترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۰۱۴ درصد
سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال		
بالاترین سهم	فراپردازان آروند امید	۲۷/۱۷ درصد
کمترین سهم	به پرداخت ملت	۸/۴۵ درصد

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا شهریور ۱۴۰۲) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱۲/۴۲٪	۷,۰۵۱,۵۸۸	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱۳/۲۷٪	۷,۷۰۸,۳۹۴	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱۴/۱۱٪	۸,۳۳۴,۰۴۷	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱۳/۹۹٪	۸,۴۴۹,۳۱۴	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱۵/۱۲٪	۹,۲۳۱,۴۴۳	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱
۱۸/۴۴٪	۱۱,۶۸۸,۴۴۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱
۱۲/۷۹٪	۸,۲۱۱,۰۷۶	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	فروردین ۱۴۰۲
۱۴/۹۵٪	۹,۶۷۲,۰۸۴	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۲
۱۴/۸۶٪	۹,۷۸۷,۶۶۳	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	خرداد ۱۴۰۲
۱۴/۴۹٪	۹,۶۹۸,۸۵۵	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱۳/۸۹٪	۹,۵۱۶,۴۰۹	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱۴/۰۱٪	۹,۹۴۷,۴۰۶	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲

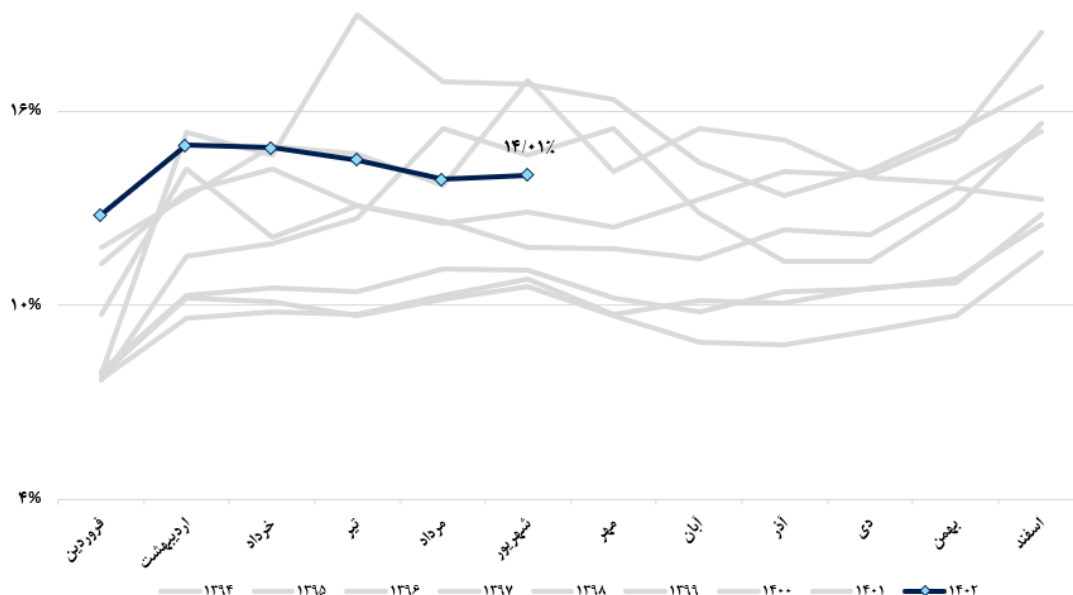
در شهریور ۱۴۰۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۰۱ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲، افزایش ۰/۱۳ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در شهریور ۱۴۰۲، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۴/۵۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۳/۵۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا شهریور ۱۴۰۲ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در

جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

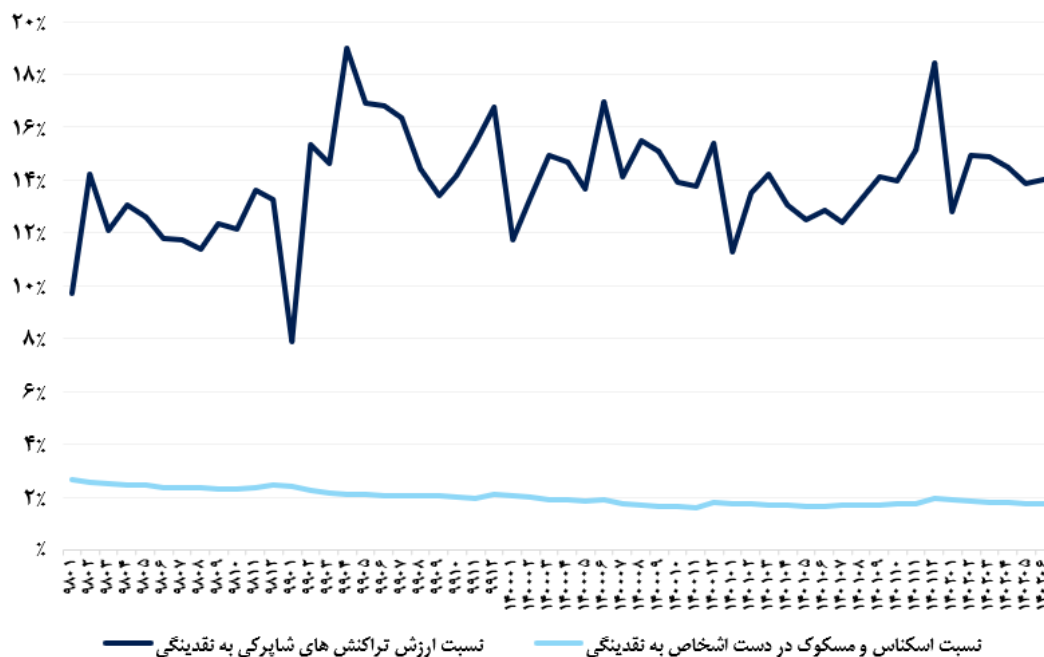
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۹۸۴,۲۰۰	۱/۶۹٪
آذر ۱۴۰۱	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	۱,۰۱۷,۰۰۰	۱/۷۲٪
دی ۱۴۰۱	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	۱,۰۵۴,۰۰۰	۱/۷۵٪
بهمن ۱۴۰۱	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	۱,۰۷۴,۸۰۰	۱/۷۶٪
اسفند ۱۴۰۱	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	۱,۲۲۶,۱۰۰	۱/۹۳٪
فروردین ۱۴۰۲	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	۱,۲۳۶,۳۰۰	۱/۹۳٪
اردیبهشت ۱۴۰۲	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	۱,۲۰۵,۸۰۰	۱/۸۶٪
خرداد ۱۴۰۲	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	۱,۱۹۹,۶۰۰	۱/۸۲٪
تیر ۱۴۰۲	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	۱,۲۱۲,۹۰۰	۱/۸۱٪
مرداد ۱۴۰۲	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	۱,۲۱۴,۲۰۰	۱/۷۷٪
شهریور ۱۴۰۲	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	۱,۲۳۵,۵۰۰	۱/۷۴٪

در شهریور ۱۴۰۲، ۱/۷۴ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مرداد ۱۴۰۲ کاهش ۰/۰۳- درصدی را تجربه نموده است. در شهریور ۱۴۰۲ میزان نقدینگی با افزایش ۳/۵۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۷۵ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا شهریور ۱۴۰۲) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۴/۰۱ درصد در شهریور ۱۴۰۲ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۷۴ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

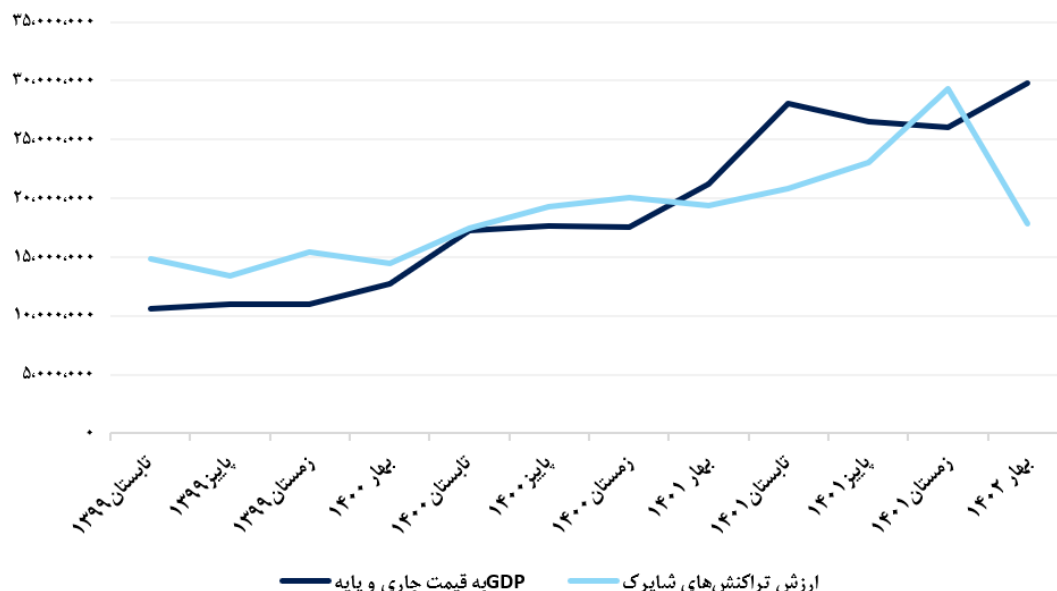
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۲ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)
تابستان ۱۳۹۹	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	۱۴,۸۴۳,۴۱۸
پاییز ۱۳۹۹	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	۱۳,۴۰۹,۵۵۵
زمستان ۱۳۹۹	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	۱۵,۴۷۵,۸۳۴
بهار ۱۴۰۰	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	۱۴,۴۳۴,۷۹۴
تابستان ۱۴۰۰	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	۱۷,۴۴۶,۲۲۶
پاییز ۱۴۰۰	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	۱۹,۳۲۵,۰۴۱
زمستان ۱۴۰۰	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	۲۰,۰۶۸,۱۶۶
بهار ۱۴۰۱	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	۱۹,۳۶۷,۲۳۳
تابستان ۱۴۰۱	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	۲۰,۸۲۵,۶۹۶
پاییز ۱۴۰۱	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	۲۳,۰۹۴,۰۲۹
زمستان ۱۴۰۱	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	۲۹,۳۶۹,۱۹۶
بهار ۱۴۰۲	۲۹,۷۶۱,۷۷۰	۱۷,۸۸۳,۱۶۰

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ی. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۲ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ۱۴۰۲

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپارک در دی ماه ۱۴۰۲

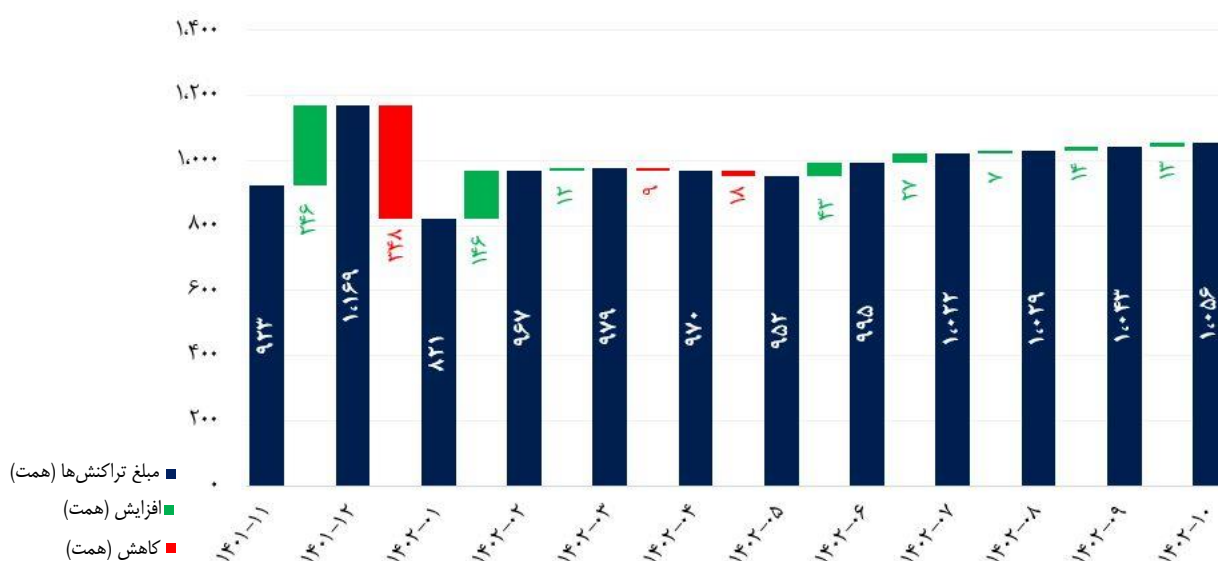
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپارک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپارک

در این بخش، عملکرد شاپارک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

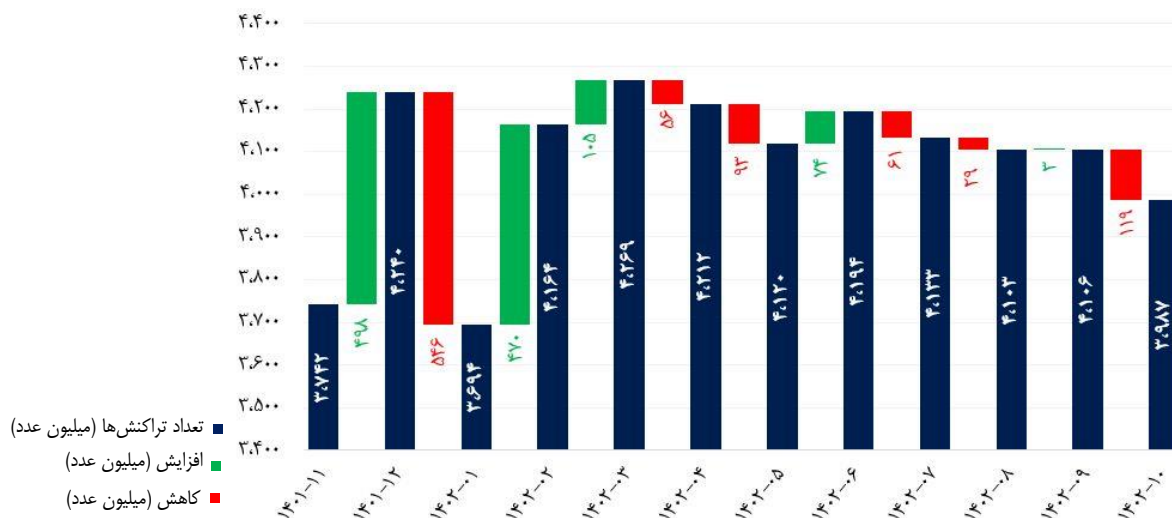
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به دی ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۲

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به دی ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۲

در دی ماه ۱۴۰۲ بالغ بر ۳,۹۸۷ میلیون تراکنش با ارزش ۱۰,۵۵۸ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به آذر ماه رشد ۲/۹۰- درصدی در تعداد و ۱/۲۴ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپراک در دی ماه ۱۴۰۲ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش های شاپراک

نوع	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	-۲/۹۰٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۹	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶	۱/۲۴٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپراک در دی ۱۴۰۲ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش های شاپراک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱

نوع	دی ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	۹/۰۶٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۴	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶	۲۴/۹۶٪

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های دی ۱۴۰۲ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱ از نظر تعدادی ۹/۰۶ و از نظر ریالی ۲۴/۹۶ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۸/۸۵	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶/۳۷	۱/۲۴٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴۸,۰۵۶,۷۰۶/۲۲	۴۷,۴۰۹,۵۷۹/۵۵	-۱/۳۵٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۱۷/۰	۲۲۲/۷	۲/۶۳٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱/۲۴ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۱/۳۵- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	دی ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۳/۸۵	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶/۳۷	۲۴/۹۶٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵۲,۵۶۲,۲۶۳/۳۰	۴۷,۴۰۹,۵۷۹/۵۵	-۹/۸۰٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۶۰/۷۵	۲۲۲/۷۰	۳۸/۵۴٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۲۴/۹۶ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۹/۸۰- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارخوان فروشگاه" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۴۰۲ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "۷" ثبت شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	رشد	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲
ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۴۱٪	۱,۰۸۵,۳۴۷	۱,۰۳۹,۵۵۰
ابزار پذیرش موبایلی	-۱/۰۴٪	۶,۷۴۲	۶,۸۱۳
کارتخوان فروشگاه	۱/۴۰٪	۱۰,۲۹۵,۹۲۰	۱۰,۱۵۳,۳۹۲
مجموع ابزارها	۱/۶۸٪	۱۱,۳۸۸,۰۰۹	۱۱,۱۹۹,۷۵۵

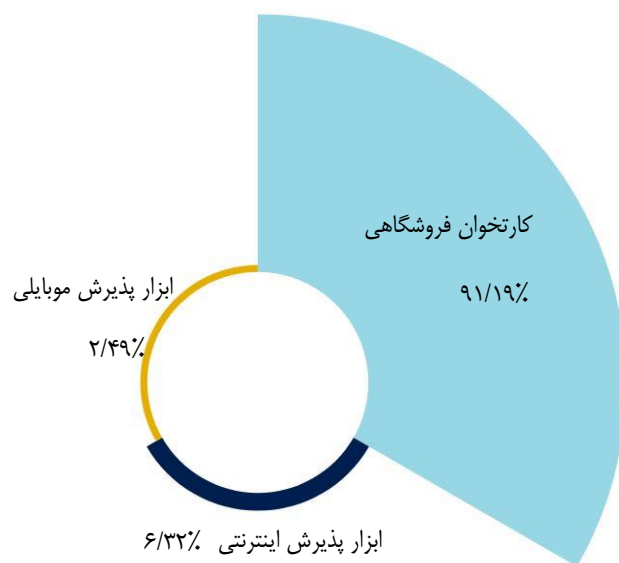
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به آذر ماه رشد ۱/۶۸ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۴۰ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در دی ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۲ ماه رشد ۴/۴۱ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- دی ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	آذر ۱۴۰۲		دی ۱۴۰۲	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۳۹,۵۵۰	۹/۲۸٪	۱,۰۸۵,۳۴۷	۹/۵۳٪
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۱۳	۰/۰۶٪	۶,۷۴۲	۰/۰۶٪
کارتخوان فروشگاه	۱۰,۱۵۳,۳۹۲	۹۰/۶۶٪	۱۰,۲۹۵,۹۲۰	۹۰/۴۱٪
مجموع ابزارها	۱۱,۱۹۹,۷۵۵	۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۳۸۸,۰۰۹	۱۰۰/۰۰٪

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۳-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه با سهم ۹۱/۱۹ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- دی ۱۴۰۲

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۸۵,۳۴۷	۲۵۲,۰۲۴,۲۴۴	۲۳۲
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۷۴۲	۹۹,۰۸۱,۵۱۱	۱۴,۶۹۶
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۲۹۵,۹۲۰	۳,۶۳۵,۸۷۴,۳۲۶	۳۵۳
مجموع ابزارها	۱۱,۳۸۸,۰۰۹	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	۳۵۰

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در دی ۱۴۰۲، ۳۵۰ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۱۶/۵۲ واحدی (۴/۵۱- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در دی ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۱/۶۷- درصدی از ۲۳۶ تراکنش در آذر ۱۴۰۲ به ۲۳۲ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴,۶۹۶ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۴۳۶/۴۹ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۱۷/۵۲ واحد کاهش نسبت به آذر ۱۴۰۲ به ۳۵۳ عدد در دی ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۸۵,۳۴۷	۲,۲۵۰,۰۰۸,۵۶۶	۲,۰۷۳/۰۸
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۷۴۲	۱۸,۴۹۵,۰۷۲	۲,۷۴۳/۲۶
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۲۹۵,۹۲۰	۸,۲۸۹,۶۰۹,۷۲۸	۸۰۵/۱۴
مجموع ابزارها	۱۱,۳۸۸,۰۰۹	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶	۹۲۷/۱۳

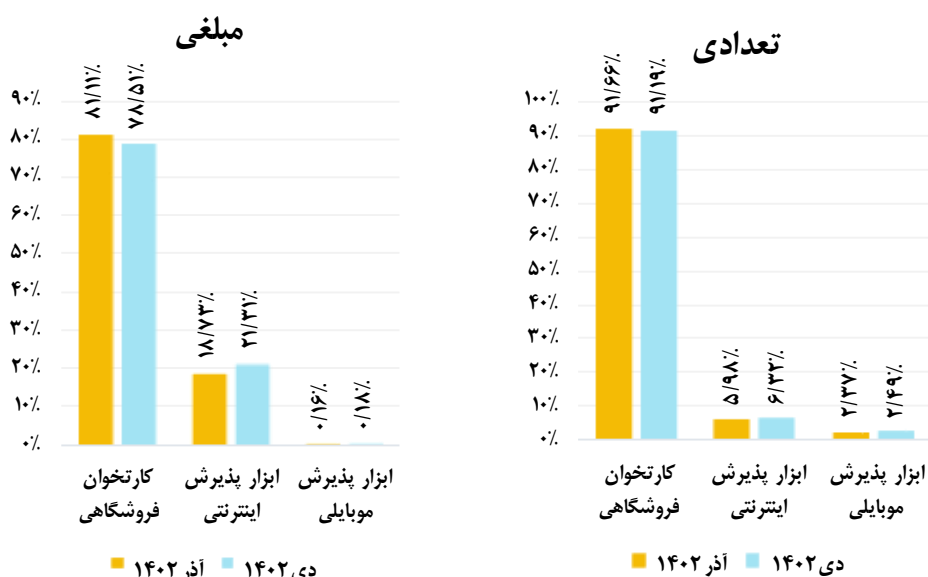
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۴۰۲ ماه با افزایش ۱۹۳/۷۱ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲,۰۷۳/۰۸ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۲۸۸/۳۲ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲,۷۴۳/۲۶ میلیون ریال به ازای هر ابزار در دی ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۸۰۵/۱۴ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۷/۸۸ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و شارژ تلفن همراه" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۳۴,۷۱۴,۹۲۶	۲,۲۵۰,۰۰۸,۵۶۶	۹/۵۹
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹,۰۸۱,۴۹۷	۱۸,۴۹۵,۰۷۲	۰/۱۹
کارتخوان فروشگاه‌های	۳,۴۷۶,۸۸۳,۱۴۸	۸,۲۸۹,۶۰۹,۷۲۸	۲/۳۸
مجموع ابزارها	۳,۸۱۰,۶۷۹,۵۷۱	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶	۲/۷۷

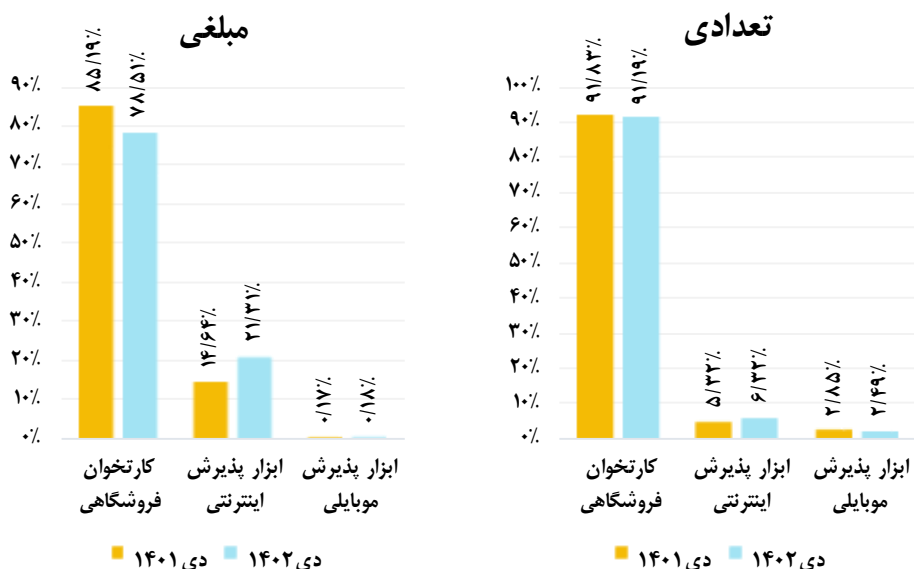
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۴۶ و ۲/۵۹ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۳۴ و ۲/۵۸ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب افزایش ۰/۱۱۹ و ۰/۱۴۸ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۵-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای دی ۱۴۰۲ و مقایسه آن با دی ۱۴۰۱ را نشان می‌دهند.

شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۲ و دی ۱۴۰۱

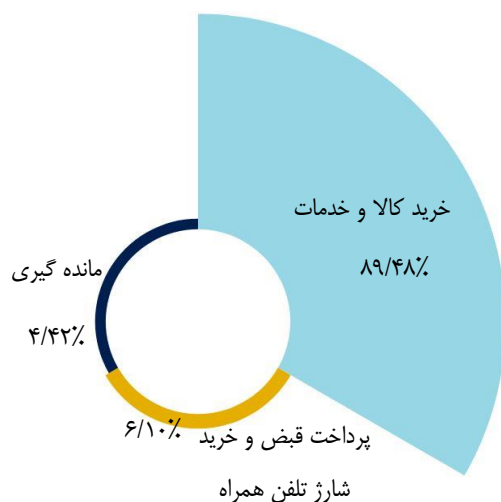
همانگونه که در شکل ۵-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در دی ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۶۳ و ۶/۶۸ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۱/۰۰ و ۶/۶۷ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۳۶ و افزایش ۰/۰۰۳ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۶-۲ و شکل ۷-۲ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در دی ۱۴۰۲، ۸۹/۴۸ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۲۵ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۴۲ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

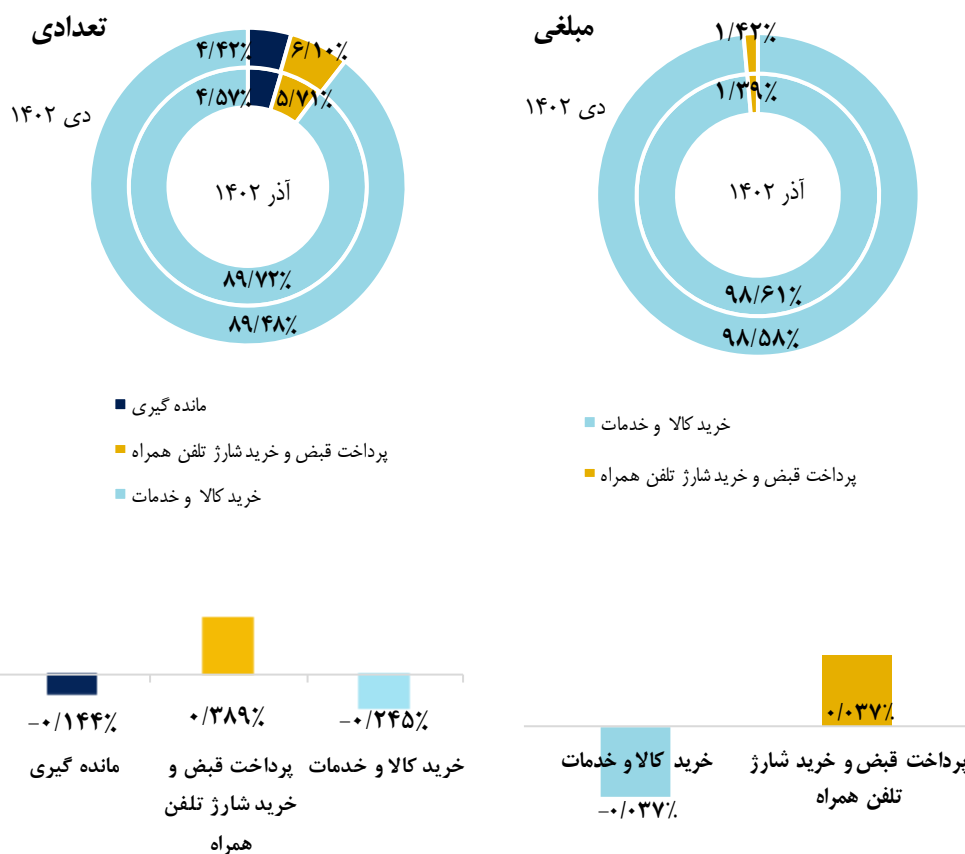
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - دی ۱۴۰۲

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۵۸ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه دی ۱۴۰۲ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲

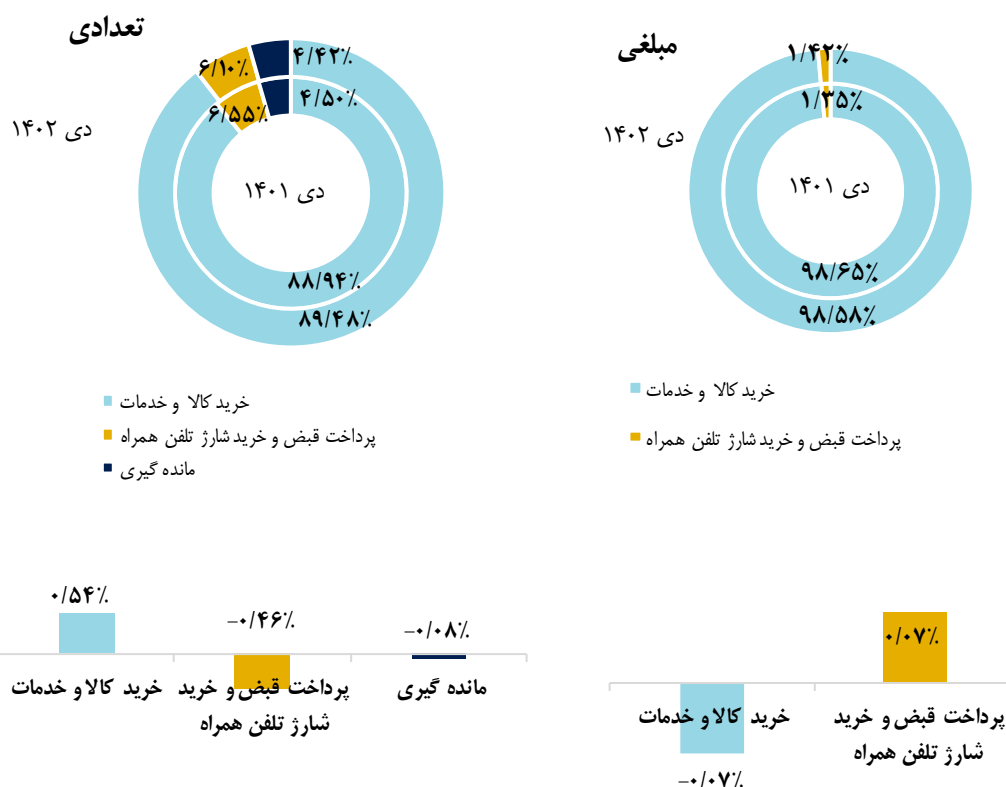
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۴۰۲

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" و "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۲۴۵ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۳۸۹ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با کاهش ۰/۱۴۴ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در دی ماه با کاهش ۰/۰۳۷ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی دی ۱۴۰۱ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۲

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۰/۵۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دی ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۱، سهم مبلغی آن نیز به میزان -۰/۰۷ درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۴۶ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۰۸ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۱۰-۲ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱,۸۴۲/۰۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌ها با تعداد ۱,۶۶۵/۴۲ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۰۹ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۷۵/۵۶ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۸۵,۳۴۷	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۷۵/۵۶
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۷۴۲		۱/۰۹
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱۰,۲۹۵,۹۲۰		۱,۶۶۵/۴۲
کل ابزارها	۱۱,۳۸۸,۰۰۹		۱,۸۴۲/۰۷

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در دی ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- دی ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۵۲,۰۲۴,۲۴۴	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۴/۰۸
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹,۰۸۱,۵۱۱		۱/۶۰
کارتخوان فروشگاهی	۳,۶۳۵,۸۷۴,۳۲۶		۵۸/۸۱
کل ابزارها	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱		۶۴/۴۹

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در دی ماه سال جاری ۶۴/۴۹ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۵۸/۸۱ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

استان

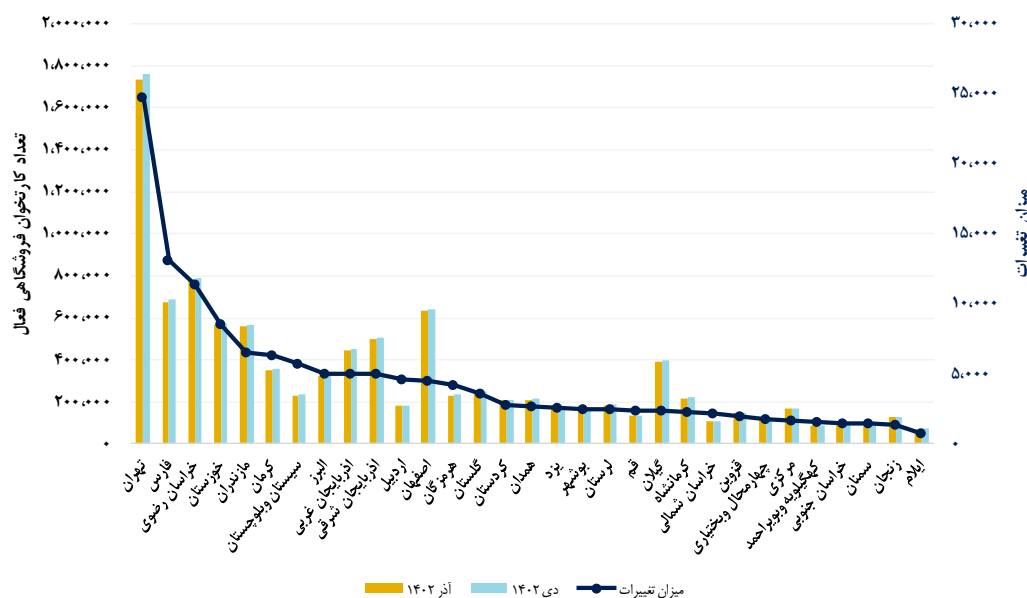
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - آذر و دی ۱۴۰۲

نام استان	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۳۷,۱۸۷	۱,۷۶۱,۹۶۳	۲۴,۷۷۶	۱/۴۳٪
خراسان رضوی	۷۷۴,۷۴۵	۷۸۶,۱۵۳	۱۱,۴۰۸	۱/۴۷٪
فارس	۶۷۷,۴۸۳	۶۹۰,۶۰۴	۱۳,۱۲۱	۱/۹۴٪
اصفهان	۶۳۴,۳۸۴	۶۳۸,۹۳۳	۴,۵۴۹	۰/۷۲٪
خوزستان	۵۶۶,۴۵۵	۵۷۵,۰۲۱	۸,۵۶۶	۱/۵۱٪

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در دی ۱۴۰۲ بوده‌اند.

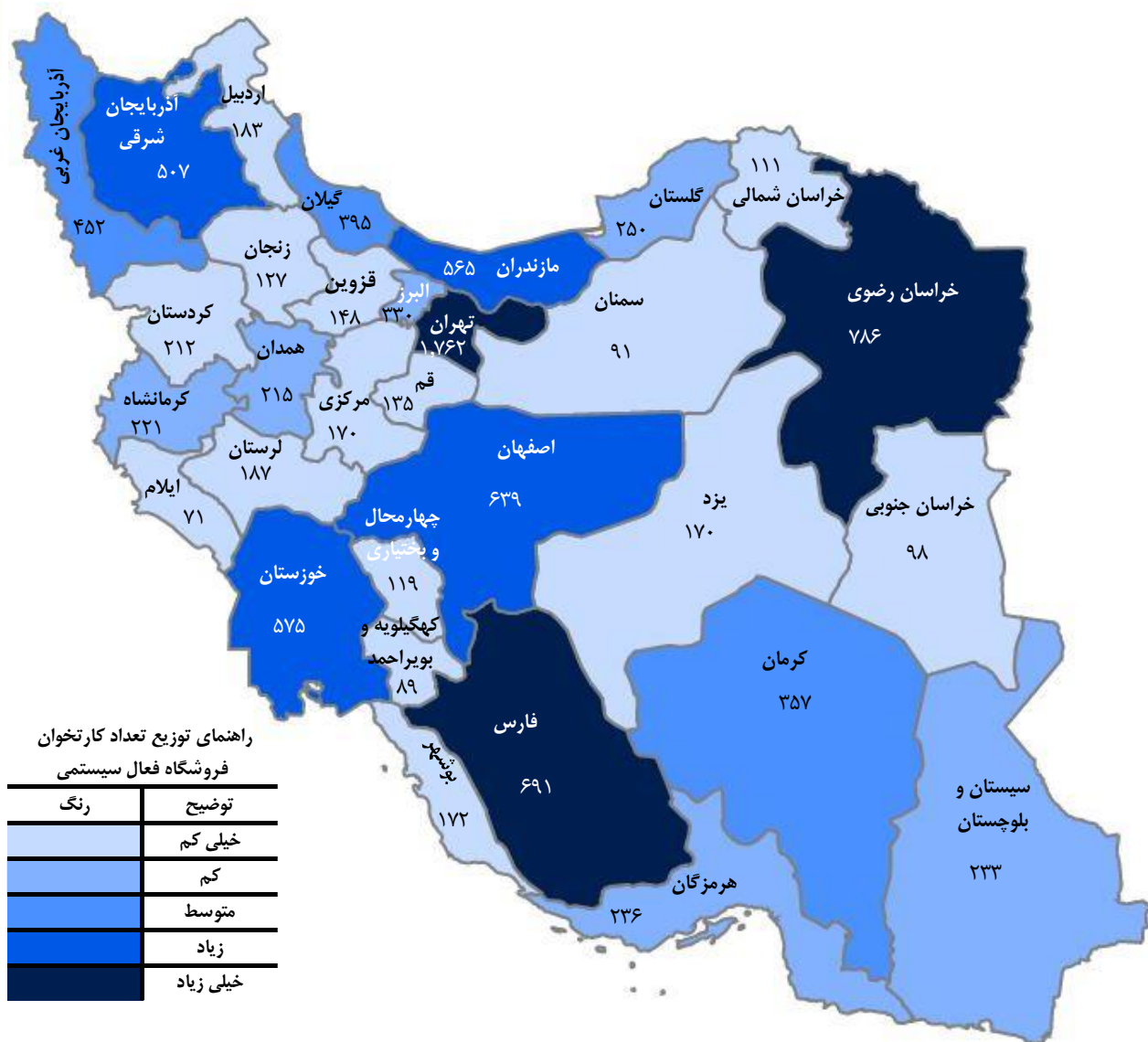
بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در دی ۱۴۰۲ نسبت به آذر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۴۰۲

در دی ۱۴۰۲ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال با ۲۴,۷۷۶ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد، همچنین در استان ایلام تعداد کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته افزایش یافته است. شکل ۱۱-۲ پراکندگی تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن

است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

راهنمای توزیع تعداد کارتهای پرداخت
فروشگاه فعال سیستمی

رنگ	توضیح
خیلی کم	
کم	
متوسط	
زیاد	
خیلی زیاد	

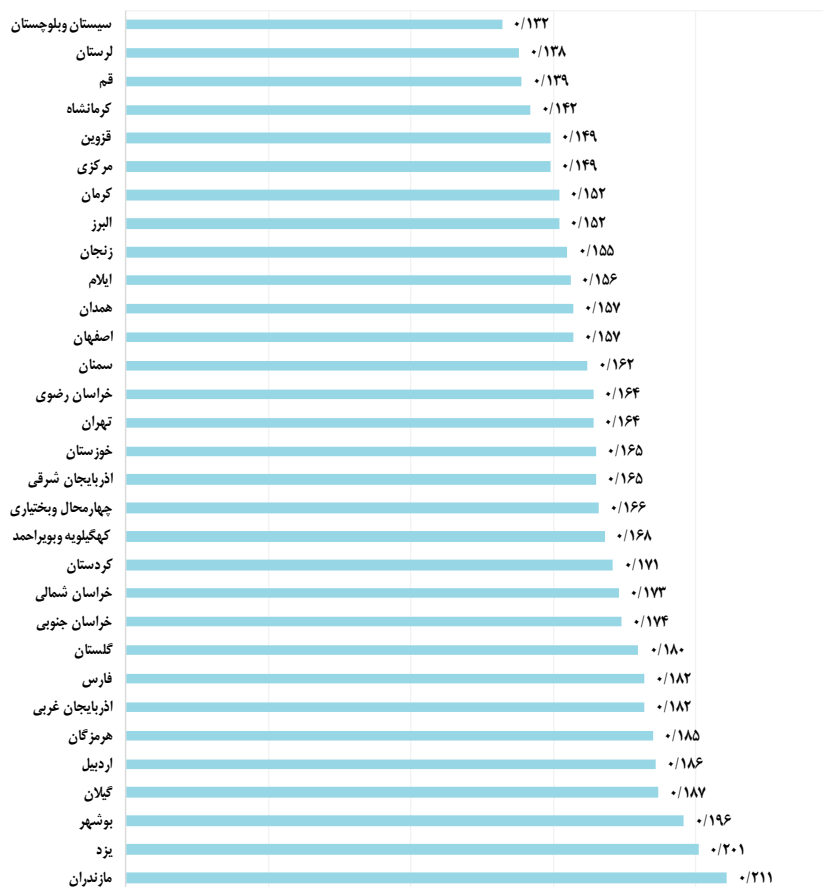
شکل ۱۱-۲ تعداد کارتهای پرداخت فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۴۰۲

در ادامه توزیع کارتهای پرداخت فروشگاههای به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استانهای کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۴۰۲

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی			
استان	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات
اردبیل	۰/۱۸۱	۰/۱۸۶	۲/۵۸٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۲۹	۰/۱۳۲	۲/۵۰٪
خراسان شمالی	۰/۱۷۰	۰/۱۷۳	۱/۹۷٪
فارس	۰/۱۷۸	۰/۱۸۲	۱/۹۴٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۶۵	۰/۱۶۸	۱/۸۳٪
هرمزگان	۰/۱۸۲	۰/۱۸۵	۱/۸۰٪
قم	۰/۱۳۶	۰/۱۳۹	۱/۸۰٪
کرمان	۰/۱۴۹	۰/۱۵۲	۱/۷۹٪
سمنان	۰/۱۵۹	۰/۱۶۲	۱/۶۹٪
خراسان جنوبی	۰/۱۷۲	۰/۱۷۴	۱/۵۶٪
یزد	۰/۱۹۸	۰/۲۰۱	۱/۵۵٪
البرز	۰/۱۵۰	۰/۱۵۲	۱/۵۳٪
خوزستان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۵	۱/۵۱٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۶۴	۰/۱۶۶	۱/۴۹٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۱	۰/۱۶۴	۱/۴۷٪
بوشهر	۰/۱۹۴	۰/۱۹۶	۱/۴۷٪
گلستان	۰/۱۷۷	۰/۱۸۰	۱/۴۴٪
تهران	۰/۱۶۲	۰/۱۶۴	۱/۴۳٪
قزوین	۰/۱۴۷	۰/۱۴۹	۱/۳۶٪
کردستان	۰/۱۶۸	۰/۱۷۱	۱/۳۵٪
لرستان	۰/۱۳۶	۰/۱۳۸	۱/۳۴٪
همدان	۰/۱۵۵	۰/۱۵۷	۱/۲۶٪
مازندران	۰/۲۰۸	۰/۲۱۱	۱/۱۸٪
آذربایجان غربی	۰/۱۸۰	۰/۱۸۲	۱/۱۱٪
زنجان	۰/۱۵۴	۰/۱۵۵	۱/۱۱٪
ایلام	۰/۱۵۴	۰/۱۵۶	۱/۰۹٪
کرمانشاه	۰/۱۴۱	۰/۱۴۲	۱/۰۲٪
مرکزی	۰/۱۴۸	۰/۱۴۹	۰/۹۹٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۶۴	۰/۱۶۵	۰/۹۹٪
اصفهان	۰/۱۵۵	۰/۱۵۷	۰/۷۳٪
گیلان	۰/۱۸۶	۰/۱۸۷	۰/۶۰٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۲

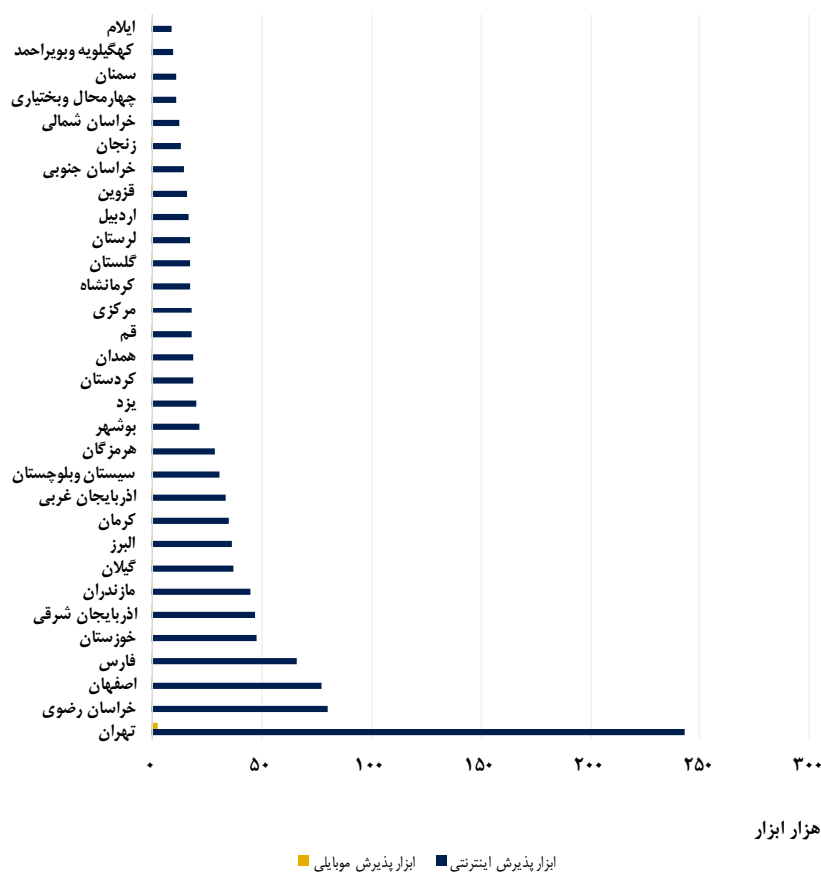
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در دی ۱۴۰۲، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۶۶۵ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۶۶۵ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۴۰۲

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه آذر و دی ۱۴۰۲ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- دی ۱۴۰۲

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	
اذربایجان شرقی	۱۶۶,۵۳۲,۸۳۵	۱۵۸,۰۴۵,۴۵۱	۳۷۸,۰۴۵,۹۲۴	۳۵۹,۹۶۹,۹۴۴	-۴/۷۸٪
اذربایجان غربی	۱۴۱,۶۲۳,۴۴۲	۱۳۳,۶۶۰,۱۹۰	۳۱۹,۸۷۴,۰۵۰	۲۹۷,۰۶۵,۴۲۳	-۷/۱۳٪
اردبیل	۶۰,۴۳۳,۸۹۰	۵۵,۵۷۸,۰۲۴	۱۱۴,۱۱۶,۷۸۵	۱۰۳,۹۷۷,۸۹۹	-۸/۸۸٪
اصفهان	۲۲۳,۲۲۷,۷۱۱	۲۱۹,۱۰۳,۶۶۸	۵۴۶,۷۰۹,۷۰۰	۵۵۲,۰۱۰,۴۹۳	+۰/۹۷٪
البرز	۱۳۵,۷۶۶,۲۵۸	۱۳۱,۱۷۷,۷۰۶	۳۰۳,۳۱۵,۰۳۰	۲۹۵,۲۷۳,۶۶۷	-۲/۶۵٪
ایلام	۲۵,۵۳۳,۷۵۰	۲۴,۱۶۳,۹۹۲	۴۲,۸۵۰,۰۷۰	۴۱,۵۵۲,۲۰۳	-۳/۰۳٪
بوشهر	۵۸,۸۶۰,۹۶۵	۵۸,۲۰۸,۲۶۲	۱۲۸,۳۵۲,۸۹۳	۱۳۴,۳۳۵,۷۳۰	+۴/۶۶٪
تهران	۱,۰۳۹,۷۴۵,۵۹۱	۱,۰۲۱,۴۹۰,۸۲۳	۳,۸۳۷,۴۰۵,۶۳۱	۴,۱۲۳,۳۶۷,۰۳۹	+۷/۴۵٪
چهارمحال و بختیاری	۳۴,۶۶۱,۵۱۹	۳۲,۹۴۰,۶۸۸	۷۰,۵۴۷,۹۳۸	۶۸,۶۶۳,۴۵۶	-۲/۶۷٪
خراسان جنوبی	۲۷,۲۱۱,۱۷۷	۲۶,۴۳۰,۲۲۱	۵۱,۲۰۲,۶۰۳	۵۱,۰۵۶,۰۶۹	-۰/۲۹٪
خراسان رضوی	۲۹۶,۱۷۹,۹۰۴	۲۸۶,۱۵۷,۶۵۵	۶۲۴,۱۵۹,۹۳۸	۶۰۳,۳۰۸,۹۸۵	-۳/۳۴٪
خراسان شمالی	۳۶,۳۵۰,۸۸۳	۳۴,۶۵۹,۲۴۵	۶۰,۷۴۴,۰۲۸	۵۷,۵۵۶,۱۲۵	-۵/۲۵٪
خوزستان	۲۲۹,۹۳۴,۷۴۹	۲۲۲,۹۷۵,۸۱۸	۴۷۵,۳۵۵,۷۵۶	۴۶۷,۵۹۱,۶۲۷	-۱/۶۳٪
زنجان	۴۴,۲۸۲,۲۸۵	۴۱,۸۰۶,۴۷۶	۸۲,۶۷۷,۶۵۱	۷۸,۱۹۹,۹۲۷	-۵/۴۲٪
سمنان	۲۹,۷۵۹,۳۴۴	۲۸,۷۱۴,۳۷۳	۵۵,۷۲۳,۷۵۷	۵۴,۲۹۲,۴۴۷	-۲/۵۷٪
سیستان و بلوچستان	۱۱۷,۳۸۸,۵۱۵	۱۱۵,۲۸۵,۷۷۲	۲۲۵,۴۱۴,۵۸۷	۲۲۲,۹۷۶,۰۰۶	-۱/۰۸٪
فارس	۲۵۴,۴۱۱,۴۷۷	۲۴۷,۰۶۱,۳۴۹	۵۵۳,۱۹۵,۵۵۸	۵۴۷,۸۶۵,۸۵۸	-۰/۹۶٪
قزوین	۵۸,۱۵۶,۲۷۱	۵۵,۲۶۱,۵۸۱	۱۱۲,۷۴۵,۲۷۸	۱۰۹,۶۶۴,۲۲۱	-۲/۷۳٪
قم	۶۲,۳۷۰,۰۳۴	۶۱,۳۶۵,۳۳۰	۱۳۱,۸۰۸,۴۵۹	۱۳۳,۰۴۰,۵۱۸	+۰/۹۳٪
کردستان	۶۹,۳۱۳,۶۷۶	۶۴,۷۲۵,۳۱۵	۱۳۸,۹۲۱,۹۲۹	۱۲۶,۰۹۱,۵۴۰	-۹/۲۴٪
کرمان	۱۳۲,۷۳۰,۹۳۳	۱۲۹,۶۷۰,۶۵۶	۳۰۵,۰۶۶,۲۷۶	۳۰۷,۹۵۷,۳۸۰	+۰/۹۵٪
کرمانشاه	۷۹,۲۴۷,۳۰۵	۷۴,۷۹۵,۶۵۹	۱۵۹,۹۲۵,۹۲۸	۱۵۳,۴۰۴,۲۰۸	-۴/۰۸٪
کهگیلویه و بویراحمد	۳۲,۸۴۸,۹۶۴	۳۱,۷۸۸,۴۴۷	۴۹,۶۳۹,۷۵۹	۴۸,۴۷۵,۸۵۶	-۲/۳۴٪
گلستان	۸۰,۵۹۶,۶۵۷	۷۸,۶۵۲,۰۴۶	۱۵۷,۹۷۳,۹۷۱	۱۵۳,۶۲۸,۲۲۸	-۲/۷۵٪
گیلان	۱۳۰,۳۱۸,۰۱۷	۱۲۲,۷۴۵,۶۶۲	۲۸۸,۵۵۹,۱۸۰	۲۷۶,۴۱۰,۰۵۴	-۴/۲۱٪

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	
لرستان	۶۹,۸۷۶,۶۶۹	۶۴,۹۵۷,۰۷۲	۱۲۳,۴۳۸,۲۵۲	۱۱۳,۵۳۹,۹۷۹	-۸/۰۲%
مازندران	۱۶۴,۷۷۱,۲۷۲	۱۵۸,۲۳۲,۸۹۸	۴۳۱,۹۹۳,۹۸۲	۴۲۲,۹۵۴,۴۷۹	-۲/۰۹%
مرکزی	۵۸,۹۰۵,۶۳۶	۵۶,۰۹۵,۹۹۸	۱۱۷,۵۴۱,۹۱۲	۱۱۲,۱۵۰,۴۷۰	-۴/۵۹%
هرمزگان	۱۱۸,۵۷۴,۵۳۷	۱۳۰,۱۷۹,۳۰۳	۲۷۱,۵۷۱,۲۵۲	۲۷۸,۳۰۹,۶۸۹	۲/۴۸%
همدان	۷۳,۱۴۲,۰۵۰	۶۸,۴۶۵,۳۹۲	۱۴۰,۳۲۵,۵۰۰	۱۳۱,۰۱۰,۵۵۹	-۶/۶۴%
یزد	۵۳,۳۱۸,۱۵۶	۵۲,۵۸۵,۰۰۹	۱۲۹,۱۰۱,۶۷۲	۱۳۲,۴۱۳,۲۸۷	۲/۵۷%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای دی ۱۴۰۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۴۰۲

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و تهران در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی و لرستان کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در دی ۱۴۰۲ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور همزمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در دی ۱۴۰۲ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

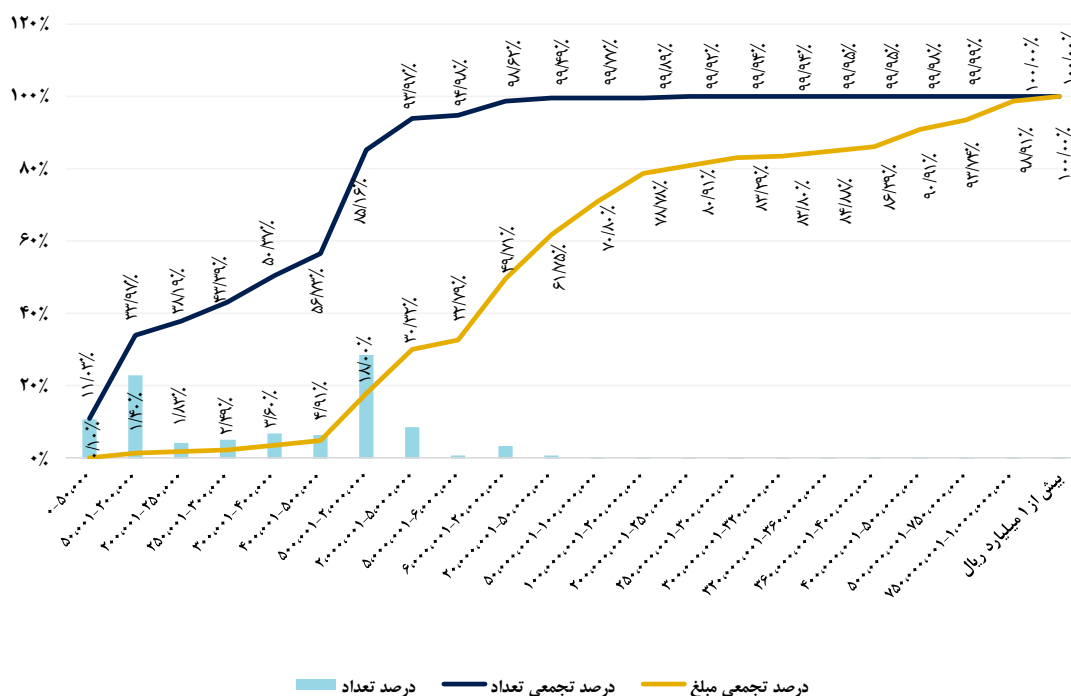
بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

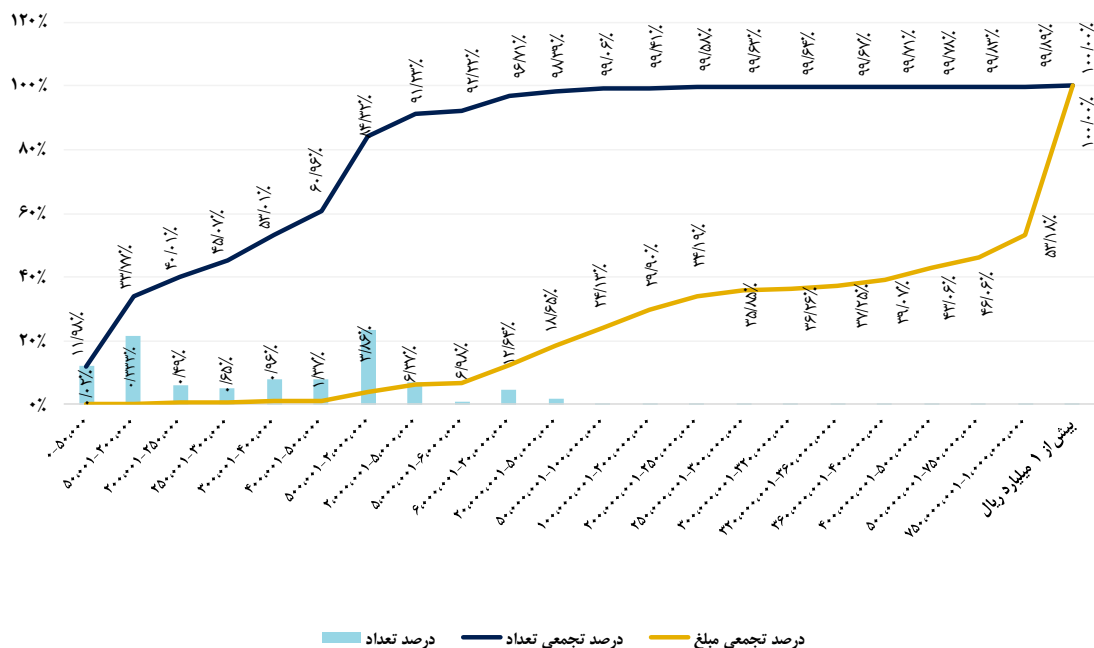
- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در دی ۱۴۰۲:

- ۹۴/۹۸ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۴/۹۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۱۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

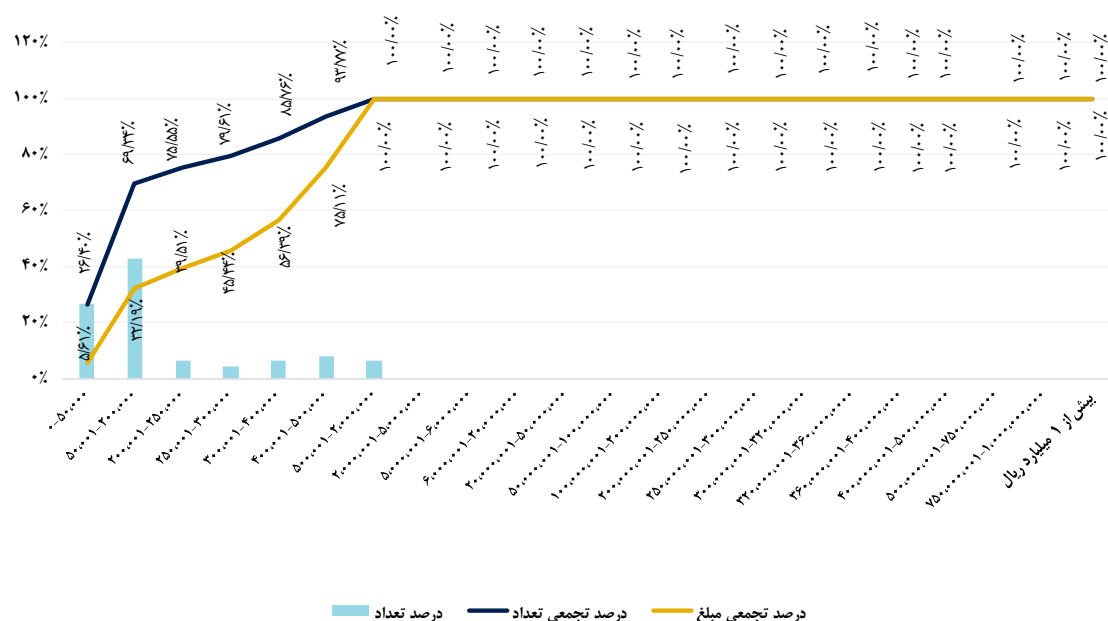

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۲

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در کمتر از بازه ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۲/۲۲ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴/۴۹ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۲

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهای فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۶/۴۰ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۰ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۹/۱۵ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

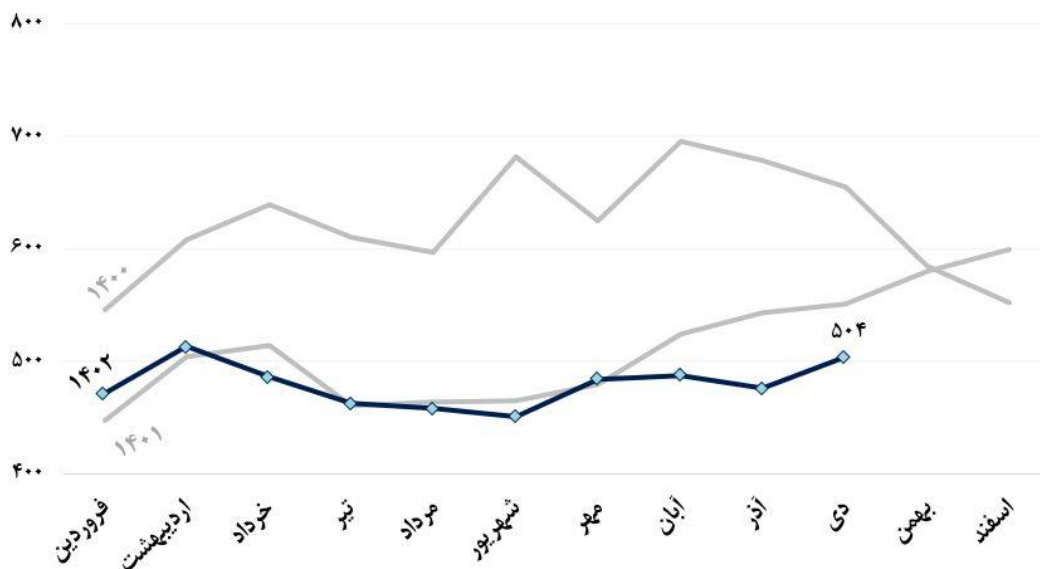
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در دی ماه ۱۴۰۲ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۱ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

محاسبه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات	دی ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات
میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۲۰,۸۵۰,۰۲۸	۲۲,۰۲۴,۵۳۴	۵/۶۳٪	۱۹,۶۱۵,۱۲۹	۲۲,۰۲۴,۵۳۴	۱۲/۲۸٪
میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)	۴۳,۸۰۵	۴۳,۶۹۷	-۰/۲۵٪	۳۵,۵۶۹	۴۳,۶۹۷	۲۲/۸۵٪
نسبت دهکی	۴۷۵/۹۷	۵۰۴/۰۳	۵/۸۹٪	۵۵۱/۴۷	۵۰۴/۰۳	-۸/۶۰٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۸/۶۰- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۵/۸۹ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۵/۶۳ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۰/۲۵- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۵/۸۹ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در دی ۱۴۰۲ نسبت به آذر رشد ۲۸/۰۶ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۵۰۴ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

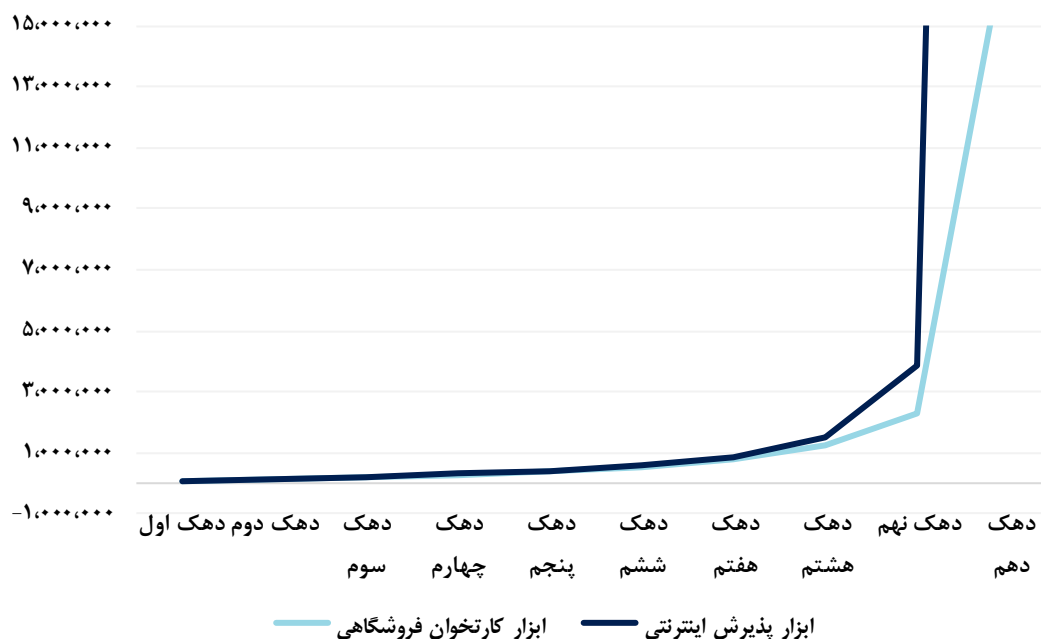
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۶۱,۹۲۳/۷۶	۴۳,۳۵۵/۹۶	دهک اول
۱۴۴,۷۹۹/۹۰	۱۰۳,۳۱۹/۷۸	دهک دوم
۲۲۱,۴۷۳/۲۲	۱۷۴,۰۴۷/۹۰	دهک سوم
۳۰۵,۲۱۵/۹۵	۲۶۵,۵۲۴/۱۱	دهک چهارم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۴۱۸,۷۰۲/۴۹	۳۸۲,۰۵۷/۷۶	دهک پنجم
۵۵۷,۶۳۴/۱۵	۵۴۶,۹۲۹/۹۲	دهک ششم
۸۴۸,۹۳۴/۴۶	۸۱۲,۳۸۶/۳۷	دهک هفتم
۱,۵۱۵,۱۱۲/۸۹	۱,۲۴۶,۸۹۹/۰۶	دهک هشتم
۳,۸۷۲,۲۲۵/۶۸	۲,۲۷۶,۹۲۵/۱۱	دهک نهم
۱۱۷,۰۶۵,۵۴۳/۶۳	۱۸,۳۳۳,۱۰۷/۶۰	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - دی ۱۴۰۲

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۱۷,۰۶۵,۵۴۳/۶۳ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

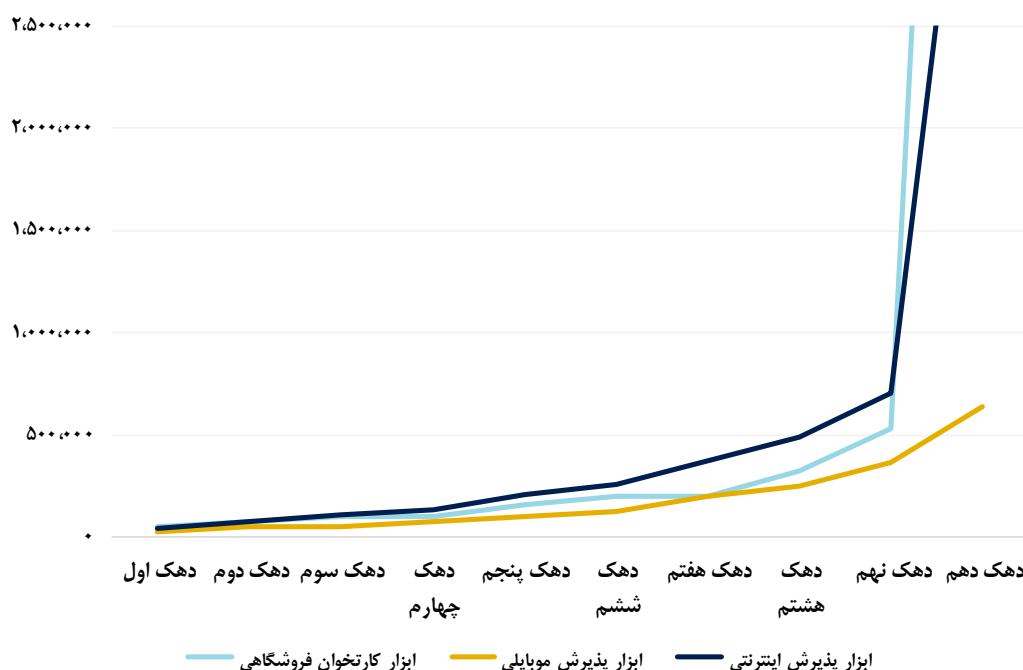
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتهخوان فروشگاه
دهک اول	۴۵,۷۹۶/۴۷	۲۲,۶۳۶/۰۲	۴۰,۸۹۴/۱۸
دهک دوم	۷۲,۵۰۴/۴۱	۵۰,۰۰۰/۰۰	۷۰,۲۵۰/۹۳
دهک سوم	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	۵۱,۵۶۵/۳۰	۱۰۲,۹۵۳/۵۶
دهک چهارم	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	۷۰,۳۸۶/۱۰	۱۳۰,۵۱۹/۹۸
دهک پنجم	۱۵۶,۸۳۹/۹۸	۱۰۰,۵۷۳/۳۶	۲۰۴,۸۰۲/۱۱
دهک ششم	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	۱۲۱,۵۷۱/۱۷	۲۵۴,۳۳۸/۲۶
دهک هفتم	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	۱۹۷,۶۷۲/۲۱	۳۶۸,۷۸۹/۱۱
دهک هشتم	۳۲۳,۸۰۹/۶۲	۲۴۵,۷۸۸/۸۷	۴۹۰,۰۱۹/۴۴
دهک نهم	۵۲۷,۶۱۱/۷۴	۳۶۵,۶۶۸/۴۱	۷۰۰,۰۳۵/۰۶
دهک دهم	۹,۰۴۱,۲۵۳/۲۰	۶۴۰,۷۹۱/۰۹	۴,۳۵۵,۶۵۱/۳۸

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتهخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتهخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتهخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار

دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۴۰۲

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۳۵۵,۶۵۱/۳۸ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشنده در حدود ۹,۰۴۱,۲۵۳/۲۰ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۶۴۰,۷۹۱/۰۹ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می‌باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۹۹ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۰۱ درصدی خطاهای رخ داده در دی ۱۴۰۲ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	۹۲/۹۹٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۰۰,۶۸۱,۶۳۱	۷/۰۱٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۲۸۷,۶۶۱,۷۱۲	۱۰۰٪

۲-۳ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دی ۱۴۰۲ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

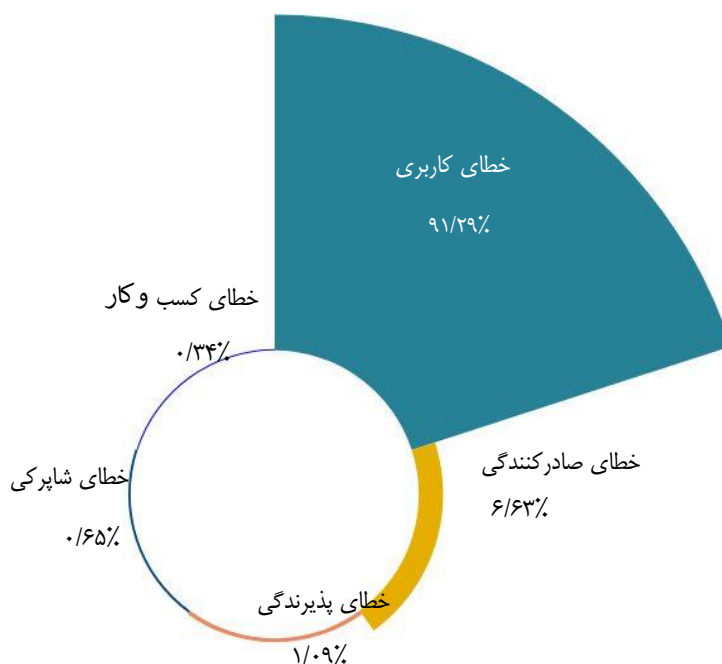
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۴,۲۲۷,۱۳۹	۳,۲۶۹,۷۱۹	-۲۲/۶۵٪
خطای کاربری	۲۸۱,۲۳۱,۰۹۸	۲۷۴,۴۸۹,۰۷۰	-۲/۴۰٪
خطای صادرکنندگی	۲۸,۳۸۷,۳۸۰	۱۹,۹۲۸,۷۴۵	-۲۹/۸۰٪
خطای شاپرکی	۴,۹۰۷,۴۹۴	۱,۹۶۲,۹۹۹	-۶۰/۰۰٪
خطای کسب و کار	۸۶۴,۵۹۶	۱,۰۳۱,۰۹۸	۱۹/۲۶٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۳۱۹,۶۱۷,۷۰۷	۳۰۰,۶۸۱,۶۳۱	-۵/۹۲٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	-۲/۹۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۴۲۵,۶۸۲,۱۸۰	۴,۲۸۷,۶۶۱,۷۱۲	-۳/۱۲٪

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۲ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۴۰۲

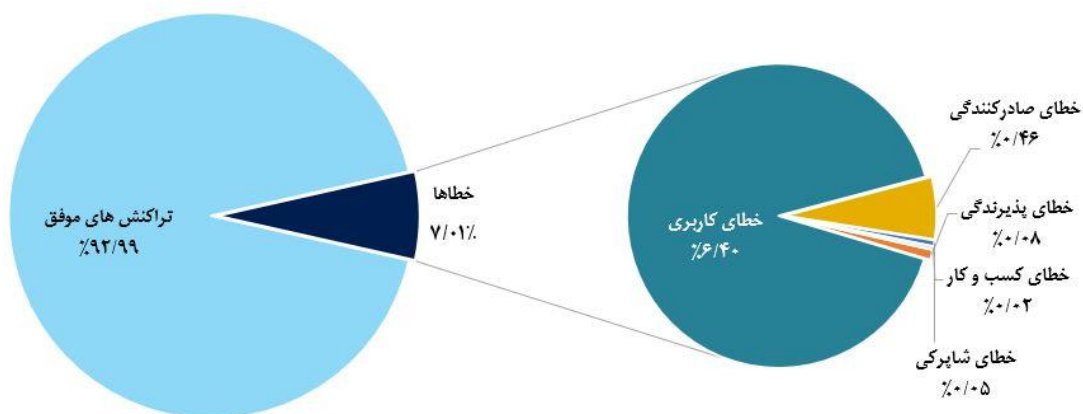
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۳-۱ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۹۱/۲۹ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - دی ۱۴۰۲

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	۹۲/۹۹٪
خطای پذیرندگی	۳,۲۶۹,۷۱۹	۰/۰۸٪
خطای کاربری	۲۷۴,۴۸۹,۰۷۰	۶/۴۰٪
خطای صادرکنندگی	۱۹,۹۲۸,۷۴۵	۰/۴۶٪
خطای شاپرکی	۱,۹۶۲,۹۹۹	۰/۰۵٪
خطای کسب و کار	۱,۰۳۱,۰۹۸	۰/۰۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۲۸۷,۶۶۱,۷۱۲	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۴ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دی ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - دی ۱۴۰۲ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها آذر ۱۴۰۲	سهم از کل تراکنش‌ها دی ۱۴۰۲	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۱۰٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۱۹٪
خطای کاربری	۶/۳۵٪	۶/۴۰٪	-۰/۰۴۷٪
خطای صادرکنندگی	۰/۶۴٪	۰/۴۶٪	-۰/۱۷۷٪
خطای شاپرکی	۰/۱۱۱٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۶۵٪
کسب و کار	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰۴۵٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۲۲٪	۷/۰۱٪	-۰/۲۰۹٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۲/۷۸٪	۹۲/۹۹٪	-۰/۲۰۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم تمام گروه خطاها از کل تراکنش‌های دی ۱۴۰۲ نسبت به آذر ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

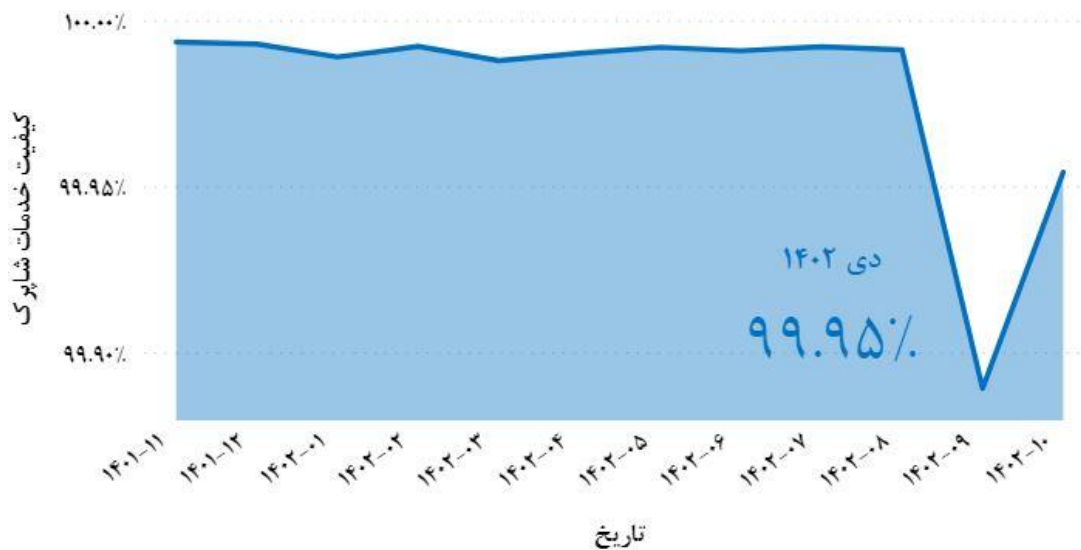
تراکنش‌های موفق		دی ۱۴۰۱		آذر ۱۴۰۲		دی ۱۴۰۲	
تعداد تراکنش‌ها	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات
۳,۹۰۳,۹۶۸,۸۴۳	۹۹/۲۵٪	۴,۳۸۷,۲۹۵,۵۷۱	۹۹/۱۳٪	۴,۲۶۱,۴۶۹,۱۵۱	۹۹/۳۹٪	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}	
۳,۹۳۳,۰۵۶,۱۱۳	۹۹/۹۹٪	۴,۴۲۰,۷۷۴,۶۸۶	۹۹/۸۹٪	۴,۲۸۵,۶۹۸,۷۱۳	۹۹/۹۵٪	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک ^{۱۹}	
۳,۹۳۳,۳۰۰,۷۶۸		۴,۴۲۵,۶۸۲,۱۸۰	-	۴,۲۸۷,۶۶۱,۷۱۲		تعداد کل تراکنش	

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۵ درصدی خدمات شرکت شاپرک در دی ۱۴۰۲ می‌باشد که نسبت به دی ۱۴۰۱ تغییر ۰/۰۴۰- درصدی و نسبت به آذر ۱۴۰۲ رشد ۰/۰۶۵۱ درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۴-۳ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به دی ۱۴۰۲ قابل مشاهده است.

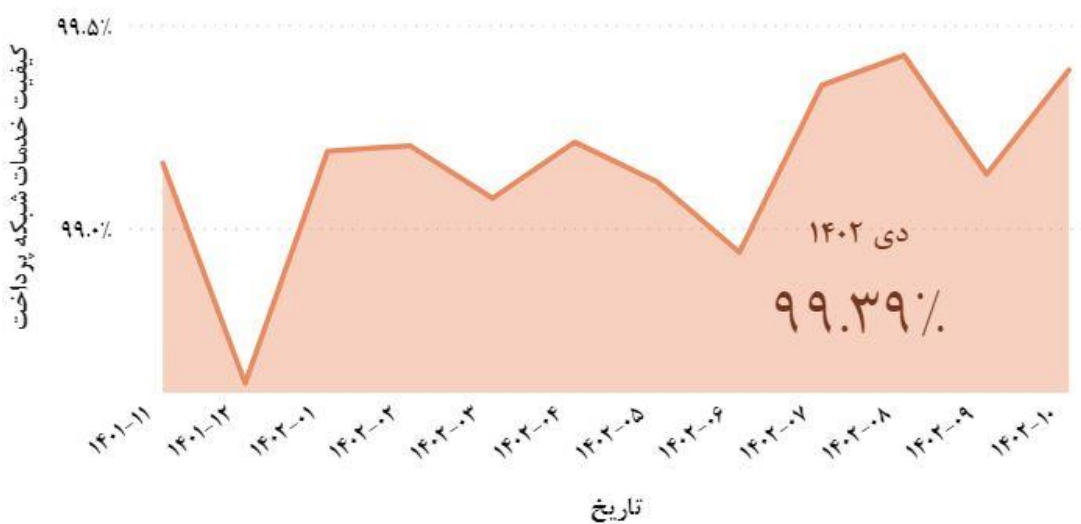
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرک را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های آذر ۱۴۰۲ و بهمن ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به دی ۱۴۰۲

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و آبان ۱۴۰۲ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۴۰۲

تراکنش‌های مغایرتی	آذر ۱۴۰۲	دی ۱۴۰۲	تغییرات
تعداد تراکنش‌های مغایرتی	۴۲۹,۹۵۳	۴۸۱,۸۴۸	۱۲/۰۷%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	-۲/۹۰%
نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها	۰/۰۱۰%	۰/۰۱۲%	۰/۰۰۱۶%

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام دی ماه نسبت به آذر ماه با افزایش ۱۲/۰۷ درصدی همراه بوده است. همزمان با کاهش ۲/۹۰ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در دی ۱۴۰۲ نسبت به آذر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۱۶ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتهایان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

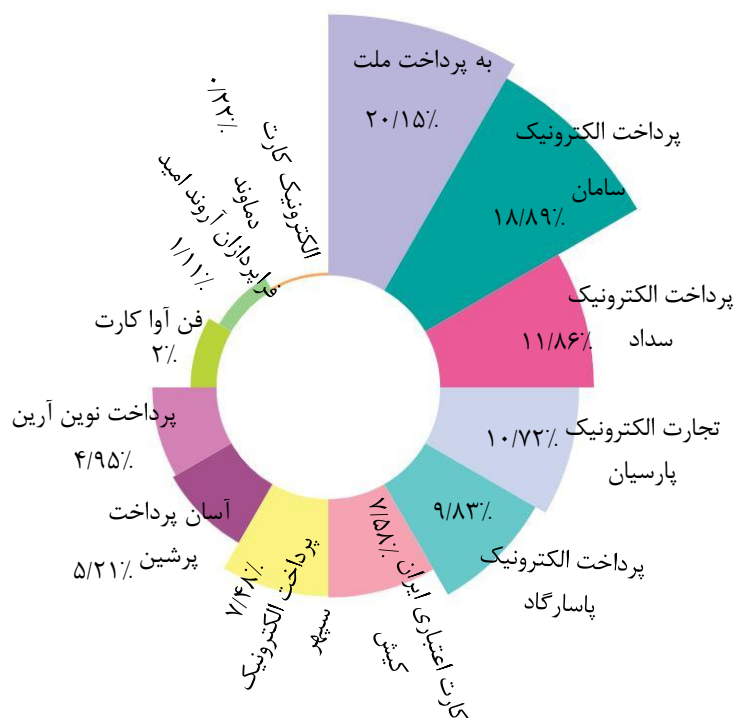
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های

حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۲

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۲۰/۱۵ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش آذر ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

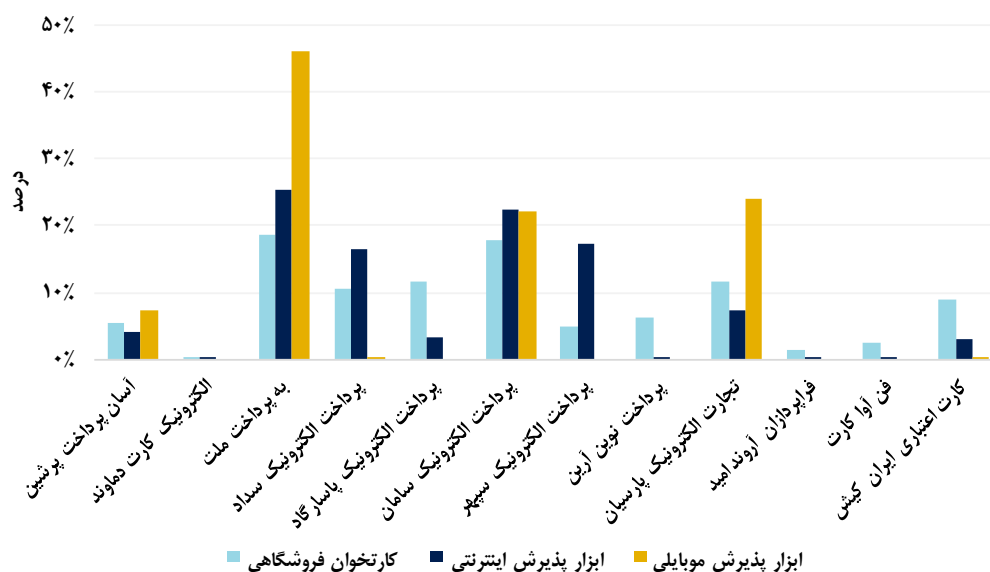
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آذر و دی ۱۴۰۲ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۶۶ درصدی از مبالغ بازار کارتهخوان فروشگاه‌ی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در دی ماه از مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ترتیب با پوشش ۲۵/۴۰ و ۴۶/۲۳ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۶۷٪	۵/۵۳٪	-۰/۱۴٪	۴/۴۸٪	۴/۰۲٪	-۰/۴۶٪	۷/۴۷٪	۷/۴۳٪	-۰/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۰٪	۰/۲۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۵۴٪	۱۸/۶۶٪	۰/۱۲٪	۲۹/۴۹٪	۲۵/۴۰٪	-۴/۰۹٪	۴۴/۸۶٪	۴۶/۲۳٪	۱/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۹٪	۱۰/۶۴٪	۰/۲۵٪	۱۴/۱۱٪	۱۶/۴۶٪	۲/۳۵٪	۰/۳۲٪	۰/۱۷٪	-۰/۱۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۸۷٪	۱۱/۶۴٪	-۰/۲۴٪	۳/۰۹٪	۳/۲۷٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۸۵٪	۱۲/۸۹٪	۰/۰۵٪	۲۴/۲۶٪	۲۲/۵۵٪	-۱/۷۱٪	۲۲/۶۳٪	۲۲/۱۲٪	-۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۵۹٪	۴/۸۴٪	۰/۲۵٪	۱۲/۶۹٪	۱۷/۲۷٪	۴/۵۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۵/۹۷٪	۶/۲۳٪	۰/۲۵٪	۰/۲۸٪	۰/۳۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۷۰٪	۱۱/۶۲٪	-۰/۰۸٪	۸/۰۲٪	۷/۲۹٪	-۰/۷۳٪	۲۴/۷۰٪	۲۴/۰۴٪	-۰/۶۶٪
فراپدازان آروند امید	۱/۴۲٪	۱/۴۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۶۱٪	۲/۴۶٪	-۰/۱۵٪	۰/۳۴٪	۰/۳۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۸٪	۸/۸۱٪	-۰/۲۷٪	۳/۲۲٪	۳/۰۹٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۲۷ درصدی به شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در ابزار پذیرش اینترنتی با افزایش ۴/۵۸ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۱/۳۷ درصد افزایش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۲ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در دی ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپادازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

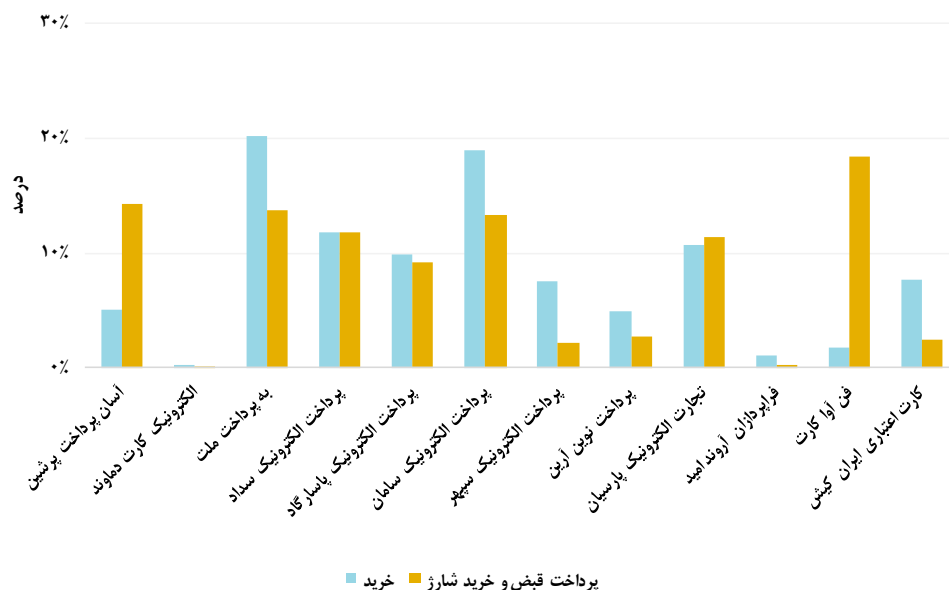
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی آذر و دی ۱۴۰۲ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در دی ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۲۴ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ دی ماه با سهم مبلغی ۱۸/۳۷ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر و دی ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۳۴٪	۵/۰۸٪	-۰/۲۵٪	۱۳/۴۲٪	۱۴/۳۲٪	۰/۸۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۴٪	۰/۲۲٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۷۴٪	۲۰/۲۴٪	-۰/۵۱٪	۱۲/۸۷٪	۱۳/۶۹٪	۰/۸۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۰۷٪	۱۱/۸۶٪	۰/۷۹٪	۱۰/۸۶٪	۱۱/۸۶٪	۱/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۲۲٪	۹/۸۴٪	-۰/۳۸٪	۹/۱۶٪	۹/۲۷٪	۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۱۴٪	۱۸/۹۷٪	-۰/۱۷٪	۱۲/۷۷٪	۱۳/۳۵٪	۰/۵۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۱۳٪	۷/۵۶٪	۱/۴۳٪	۴/۲۶٪	۲/۲۶٪	-۲/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۴/۹۴٪	۴/۹۸٪	۰/۰۵٪	۲/۲۶٪	۲/۶۸٪	۰/۴۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۰۳٪	۱۰/۷۱٪	-۰/۳۲٪	۱۱/۲۶٪	۱۱/۴۳٪	۰/۱۷٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۷٪	۱/۱۲٪	-۰/۰۵٪	۰/۲۲٪	۰/۲۳٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۱/۹۳٪	۱/۷۶٪	-۰/۱۶٪	۲۰/۴۵٪	۱۸/۳۷٪	-۲/۰۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۰۵٪	۷/۶۵٪	-۰/۳۹٪	۲/۴۱٪	۲/۴۹٪	۰/۰۷٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در آذر ماه و ماه جاری با ۱/۴۳ درصد افزایش شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با کاهش ۲/۰۷ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در دی ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فرابازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی آذر و دی ۱۴۰۲ را منعکس نموده است.

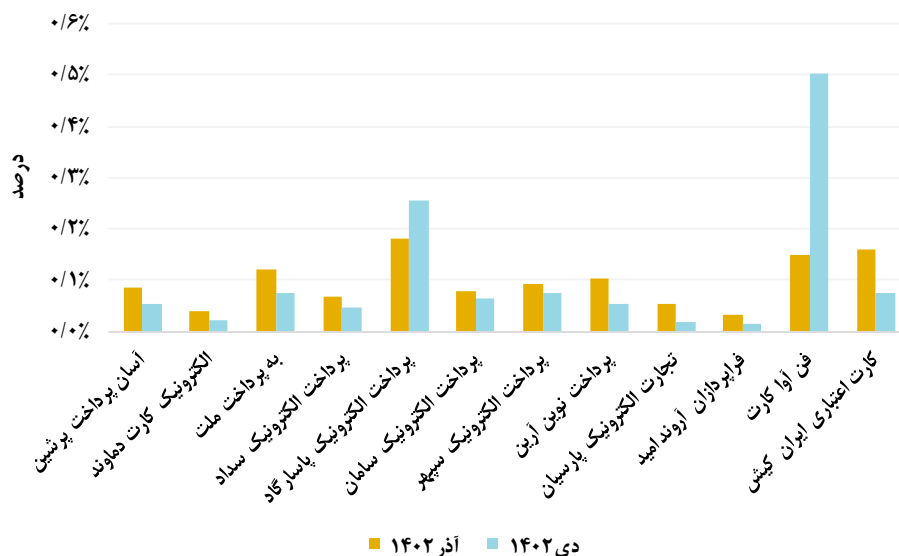
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آذر و دی ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۸۷٪	۰/۰۵۴٪	-۰/۰۳۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳۹٪	۰/۰۲۲٪	-۰/۰۱۷٪
به پرداخت ملت	۰/۱۲۲٪	۰/۰۷۶٪	-۰/۰۴۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۶۸٪	۰/۰۴۵٪	-۰/۰۲۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۱۸۱٪	۰/۲۵۶٪	۰/۰۷۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۷۸٪	۰/۰۶۳٪	-۰/۰۱۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۹۳٪	۰/۰۷۶٪	-۰/۰۱۸٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۰۳٪	۰/۰۵۵٪	-۰/۰۴۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۵۲٪	۰/۰۱۷٪	-۰/۰۳۵٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۳۲٪	۰/۰۱۴٪	-۰/۰۱۸٪
فن آوا کارت	۰/۱۴۸٪	۰/۵۰۵٪	۰/۳۵۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۶۰٪	۰/۰۷۵٪	-۰/۰۸۴٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه دی شرکت "فراپردازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۴ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "فن آوا کارت" با کسب رقم ۰/۵۰۵ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "به پرداخت ملت" به‌گونه‌ای بوده که سبب کاهش ۲۲/۵۷ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آذر و دی ۱۴۰۲

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۰۸۴ درصد در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" رخ داده است. همچنین شرکت "فن آوا کارت" رقم ۰/۳۵۷ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۲-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه آذر و دی ۱۴۰۲ در جدول ۴-۴، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۲۱ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۷/۷۳ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۵۳/۷۱ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی – آذر و دی ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۳٪	۴/۹۹٪	-۰/۰۴٪	۲۳/۹۲٪	۲۳/۷۶٪	-۰/۱۵٪	۵۳/۷۶٪	۵۳/۷۱٪	-۰/۰۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۹٪	۰/۵۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۹/۸۱٪	۹/۹۵٪	۰/۱۵٪	۲/۷۴٪	۲/۷۸٪	۰/۰۴٪	۲۳/۶۵٪	۲۵/۰۵٪	۱/۴۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۱٪	۸/۳۷٪	-۰/۱۴٪	۱/۷۶٪	۱/۷۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۵۳٪	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۵۱٪	۱۹/۲۱٪	-۰/۲۹٪	۲/۶۷٪	۲/۵۴٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۲۹٪	۱۴/۳۴٪	۰/۰۵٪	۴/۸۵٪	۵/۱۰٪	+۰/۲۵٪	۱۳/۵۰٪	۱۳/۸۸٪	+۰/۳۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۸۷٪	۵/۱۶٪	۰/۲۹٪	۳/۸۸٪	۴/۰۳٪	۰/۱۴٪	۰/۳۸٪	۰/۳۹٪	۰/۰۱٪
پرداخت نوین آریا	۹/۵۳٪	۱۰/۰۷٪	+۰/۵۴٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۱۷٪	۱۱/۱۷٪	۰/۰۰٪	۵۷/۸۹٪	۵۷/۷۳٪	-۰/۱۶٪	۵/۲۸٪	۳/۵۹٪	-۱/۶۹٪
فرایردان آروند امید	۳/۲۷٪	۳/۱۳٪	-۰/۱۴٪	۰/۱۳٪	۰/۱۴٪	۰/۰۱٪	۰/۵۰٪	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۰۶٪	۳/۷۱٪	-۰/۳۶٪	۰/۲۱٪	۰/۱۸٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۱٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۳۷٪	۹/۳۳٪	-۰/۰۴٪	۱/۸۲٪	۱/۸۹٪	۰/۰۷٪	۱/۹۷٪	۱/۹۷٪	۰/۰۰٪

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاه‌های، در شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۵۴٪ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۲۵٪ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "تجارت الکترونیک پاریسیان" با کاهش ۶۹٪ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی آذر و دی ۱۴۰۲ در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار با کسب ۱۹/۱۲ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۲۶/۶۸ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین این شرکت با ۵۴/۷۹ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - آذر و دی ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۶٪	۴/۸۷٪	-۰/۰۹٪	۱۶/۵۷٪	۶/۶۵٪	-۹/۹۱٪	۵/۳۳٪	۵/۴۸٪	۰/۱۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۳٪	۰/۵۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۸۹٪	۱۰/۸۸٪	-۰/۰۱٪	۱۷/۵۳٪	۱۹/۲۰٪	۱/۶۷٪	۲۴/۶۷٪	۲۳/۲۹٪	-۱/۳۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۷۶٪	۸/۷۲٪	-۰/۰۴٪	۴/۶۹٪	۵/۴۵٪	۰/۷۶٪	۹/۳۳٪	۱۰/۲۷٪	۰/۹۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۴۳٪	۱۹/۱۳٪	-۰/۳۱٪	۶/۲۱٪	۷/۱۳٪	۰/۹۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۱۳٪	۱۵/۱۷٪	۰/۰۴٪	۳۱/۷۷٪	۲۶/۶۸٪	-۵/۰۸٪	۵۲/۶۷٪	۵۴/۷۹٪	۲/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۹۰٪	۵/۱۶٪	۰/۲۶٪	۱۵/۵۶٪	۲۶/۱۱٪	۱۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۸/۸۸٪	۹/۳۶٪	۰/۴۸٪	۰/۶۳٪	۰/۶۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۱/۳۷٪	۱/۳۷٪
تجارت الکترونیک پاریسیان	۱۰/۶۸٪	۱۰/۶۴٪	-۰/۰۴٪	۴/۵۱٪	۵/۱۴٪	۰/۶۴٪	۵/۳۳٪	۲/۷۴٪	-۲/۵۹٪
فراپردازان آروند امید	۲/۷۱٪	۲/۶۷٪	-۰/۰۴٪	۰/۵۰٪	۰/۶۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۲۸٪	۳/۲۳٪	-۰/۰۵٪	۰/۱۳٪	۰/۱۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۸۵٪	۹/۶۵٪	-۰/۱۹٪	۱/۹۱٪	۲/۲۱٪	۰/۳۰٪	۲/۶۷٪	۲/۰۵٪	-۰/۶۱٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت نوین آراین" با افزایش ۴۸٪ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با افزایش ۵۵/۱۰ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پاریسیان" با کاهش

۲/۵۹ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه

کارتخوان فروشگاه به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۱} تراکنش ها اهمیت ویژه ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان های فروشگاه در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آنها در تراکنش ها، مطالعه ای در عملکرد شرکت ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آنها، نحوه ی توزیع این ابزارها توسط شرکت ها مورد بررسی قرار می گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه در هر استان محاسبه می گردد و سپس مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان های فروشگاه در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه تراکنش دار برای هر یک از آنها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره جویی از آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان های کشور پرداخته می شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی هر استان را برای دی ماه نشان می دهد. شرکت های "پرداخت

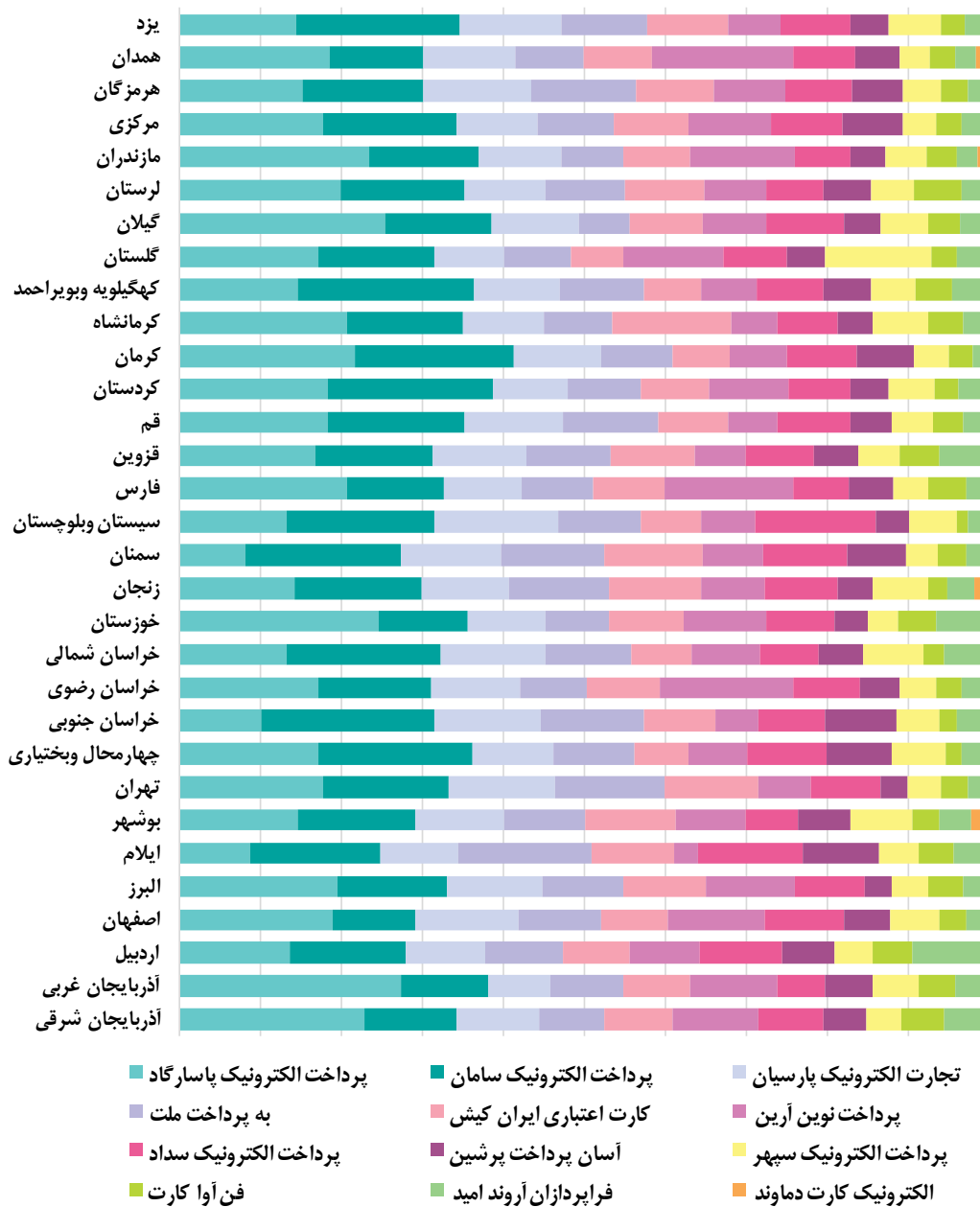
^{۲۱} سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه از کل تراکنش های شبکه پرداخت در دی ماه نزدیک به ۹۱ درصد بوده که حدود ۷۹ درصد مبالغ تراکنش های این شبکه را جابجا می نماید.

الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی به تفکیک استان - دی ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پوشین	الکترونیک کارت دیواند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسیان	فراپروازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیس
آذربایجان شرقی	۵/۲۵٪	۰/۳۳٪	۷/۹۵٪	۸/۰۰٪	۲۲/۸۸٪	۱۱/۲۲٪	۴/۴۳٪	۱۰/۶۷٪	۱۰/۳۸٪	۵/۱۸٪	۵/۲۶٪	۸/۴۵٪
آذربایجان غربی	۵/۸۵٪	۰/۲۸٪	۹/۰۴٪	۵/۸۳٪	۲۷/۲۴٪	۱۰/۸۵٪	۵/۶۸٪	۱۰/۹۳٪	۷/۷۱٪	۳/۸۴٪	۴/۶۱٪	۸/۱۴٪
اردبیل	۶/۴۸٪	۰/۴۵٪	۹/۷۰٪	۱۰/۱۷٪	۱۳/۶۶٪	۱۴/۲۳٪	۴/۶۶٪	۸/۶۲٪	۹/۷۵٪	۸/۹۷٪	۴/۹۷٪	۸/۳۴٪
اصفهان	۵/۶۸٪	۰/۳۶٪	۱۰/۲۵٪	۹/۷۸٪	۱۸/۷۹٪	۱۰/۳۸٪	۶/۱۰٪	۱۲/۰۴٪	۱۲/۷۰٪	۲/۳۸٪	۳/۴۵٪	۸/۱۸٪
البرز	۳/۳۰٪	۰/۳۸٪	۱۰/۰۸٪	۸/۷۰٪	۱۹/۴۱٪	۱۳/۵۹٪	۴/۵۷٪	۱۰/۸۵٪	۱۱/۷۷٪	۲/۸۷٪	۴/۲۵٪	۱۰/۲۳٪
ایلام	۹/۴۸٪	۰/۱۷٪	۱۶/۵۰٪	۱۲/۹۵٪	۸/۵۹٪	۱۶/۲۲٪	۴/۷۷٪	۲/۸۸٪	۹/۶۳٪	۴/۲۷٪	۴/۲۸٪	۱۰/۲۵٪
بوشهر	۶/۵۴٪	۲/۱۴٪	۱۰/۱۳٪	۶/۴۶٪	۱۴/۵۶٪	۱۴/۵۴٪	۷/۶۵٪	۸/۵۶٪	۱۰/۹۰٪	۴/۰۱٪	۳/۲۵٪	۱۱/۲۶٪
تهران	۳/۳۷٪	۰/۳۱٪	۱۳/۵۹٪	۸/۶۳٪	۱۷/۷۷٪	۱۵/۵۱٪	۴/۲۲٪	۶/۵۳٪	۱۳/۱۳٪	۲/۳۷٪	۳/۲۷٪	۱۱/۴۳٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۱۳٪	۰/۵۴٪	۱۰/۰۱٪	۹/۸۶٪	۱۷/۲۱٪	۱۸/۹۴٪	۶/۷۳٪	۷/۱۹٪	۱۰/۰۹٪	۲/۹۰٪	۱/۸۲٪	۶/۵۹٪
خراسان جنوبی	۸/۸۳٪	۰/۷۳٪	۱۲/۷۹٪	۸/۲۲٪	۱۰/۱۱٪	۲۱/۴۰٪	۵/۳۲٪	۵/۳۶٪	۱۳/۱۵٪	۳/۱۸٪	۲/۲۴٪	۸/۶۸٪
خراسان رضوی	۴/۹۷٪	۰/۴۹٪	۸/۳۰٪	۸/۲۴٪	۱۷/۱۸٪	۱۳/۸۸٪	۴/۵۲٪	۱۶/۵۳٪	۱۰/۹۳٪	۲/۹۰٪	۳/۰۷٪	۹/۰۰٪
خراسان شمالی	۵/۶۵٪	۰/۵۹٪	۱۰/۶۳٪	۷/۲۳٪	۱۳/۱۴٪	۱۹/۰۹٪	۷/۴۸٪	۸/۲۸٪	۱۲/۹۳٪	۴/۸۵٪	۲/۵۶٪	۷/۵۷٪
خوزستان	۴/۱۸٪	۱/۰۹٪	۷/۸۵٪	۸/۳۳٪	۲۴/۶۳٪	۱۰/۹۰٪	۳/۸۳٪	۱۰/۳۳٪	۹/۷۳٪	۵/۳۵٪	۴/۶۹٪	۹/۱۰٪
زنجان	۴/۳۴٪	۱/۷۴٪	۱۲/۴۴٪	۸/۹۸٪	۱۴/۲۱٪	۱۵/۶۱٪	۶/۹۴٪	۷/۷۴٪	۱۰/۸۲٪	۳/۴۴٪	۲/۳۳٪	۱۱/۴۳٪
سمنان	۷/۱۷٪	۰/۱۸٪	۱۲/۶۴٪	۱۰/۵۳٪	۸/۱۵٪	۱۹/۲۱٪	۳/۹۸٪	۷/۲۹٪	۱۲/۳۷٪	۲/۵۸٪	۳/۵۷٪	۱۲/۳۴٪
سیستان و بلوچستان	۴/۱۶٪	۰/۱۵٪	۱۰/۰۹٪	۱۴/۸۱٪	۱۳/۲۰٪	۱۸/۳۲٪	۵/۸۶٪	۶/۸۰٪	۱۵/۲۸٪	۲/۵۳٪	۱/۳۴٪	۷/۴۷٪
فارس	۵/۴۹٪	۰/۸۸٪	۸/۷۹٪	۶/۷۵٪	۲۰/۵۷٪	۱۲/۰۲٪	۴/۴۴٪	۱۶/۰۱٪	۹/۶۷٪	۱/۸۵٪	۴/۶۹٪	۸/۸۴٪
قزوین	۵/۴۹٪	۱/۰۷٪	۱۰/۴۰٪	۸/۳۰٪	۱۶/۸۳٪	۱۴/۳۵٪	۵/۳۳٪	۶/۴۶٪	۱۱/۶۹٪	۵/۰۳٪	۴/۸۷٪	۱۰/۳۰٪
قم	۴/۹۲٪	۰/۰۷٪	۱۱/۷۳٪	۹/۰۳٪	۱۸/۳۵٪	۱۶/۸۷٪	۵/۱۱٪	۶/۱۰٪	۱۲/۱۸٪	۳/۰۹٪	۳/۸۳٪	۸/۷۱٪
کردستان	۴/۶۴٪	۰/۴۵٪	۹/۱۷٪	۷/۵۵٪	۱۸/۳۰٪	۲۰/۴۹٪	۵/۷۴٪	۹/۹۳٪	۹/۱۱٪	۳/۳۸٪	۲/۹۱٪	۸/۳۲٪
کرمان	۷/۰۹٪	۰/۱۸٪	۸/۹۳٪	۸/۵۲٪	۲۱/۵۹٪	۱۹/۵۹٪	۴/۳۸٪	۷/۰۴٪	۱۰/۸۲٪	۱/۸۰٪	۲/۹۸٪	۷/۱۰٪
کرمانشاه	۴/۳۳٪	۰/۱۸٪	۸/۴۴٪	۷/۳۶٪	۲۰/۵۹٪	۱۴/۳۵٪	۶/۹۱٪	۵/۷۷٪	۱۰/۰۶٪	۳/۰۵٪	۴/۳۳٪	۱۴/۶۴٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۹۳٪	۰/۱۶٪	۱۰/۳۹٪	۸/۲۲٪	۱۴/۵۴٪	۲۱/۸۴٪	۵/۵۳٪	۶/۸۶٪	۱۰/۵۴٪	۴/۳۵٪	۴/۵۲٪	۷/۱۳٪
گلستان	۴/۷۳٪	۰/۵۳٪	۸/۱۴٪	۷/۹۳٪	۱۷/۱۳٪	۱۴/۲۲٪	۱۳/۱۷٪	۱۲/۲۵٪	۸/۸۳٪	۳/۴۵٪	۳/۰۹٪	۶/۵۳٪
گیلان	۴/۴۳٪	۰/۴۵٪	۶/۲۸٪	۹/۶۰٪	۲۵/۲۹٪	۱۳/۲۹٪	۵/۹۹٪	۷/۸۲٪	۱۰/۷۵٪	۳/۱۸٪	۳/۸۲٪	۹/۱۰٪
لرستان	۵/۹۱٪	۰/۰۴٪	۹/۸۱٪	۷/۰۶٪	۱۹/۹۱٪	۱۵/۲۷٪	۵/۳۰٪	۷/۷۱٪	۱۰/۰۷٪	۳/۳۰٪	۵/۸۹٪	۹/۷۴٪
مازندران	۴/۳۳٪	۱/۴۱٪	۷/۷۳٪	۶/۹۴٪	۲۳/۳۲٪	۱۳/۵۶٪	۵/۰۴٪	۱۲/۹۱٪	۱۰/۳۱٪	۲/۵۹٪	۳/۷۷٪	۸/۱۱٪
مرکزی	۷/۶۱٪	۰/۱۹٪	۹/۵۳٪	۸/۸۱٪	۱۷/۷۵٪	۱۶/۳۶٪	۴/۱۵٪	۱۰/۰۹٪	۱۰/۰۶٪	۳/۲۵٪	۲/۹۸٪	۹/۲۱٪
هرمزگان	۶/۲۸٪	۰/۹۸٪	۱۲/۹۱٪	۸/۲۵٪	۱۵/۲۴٪	۱۴/۷۶٪	۴/۶۷٪	۸/۸۲٪	۱۳/۴۵٪	۱/۵۶٪	۳/۳۸٪	۹/۷۱٪
همدان	۵/۴۶٪	۱/۶۰٪	۸/۵۱٪	۷/۶۷٪	۱۸/۴۶٪	۱۱/۵۸٪	۴/۸۲٪	۱۷/۳۵٪	۱۱/۴۳٪	۲/۵۶٪	۳/۱۴٪	۸/۴۳٪
یزد	۴/۵۹٪	۰/۴۹٪	۱۰/۴۹٪	۸/۷۴٪	۱۴/۳۳٪	۲۰/۳۰٪	۴/۵۵٪	۶/۴۰٪	۱۲/۵۵٪	۲/۵۶٪	۲/۸۷٪	۱۰/۱۳٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره دی ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فعال سیستمی در هر استان- دی ۱۴۰۲

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و مبلغ تراکنشهای آن در کنار یکدیگر می توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکتها باشند که برای این منظور می توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جاییابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در دی ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت-آذر و دی ۱۴۰۲

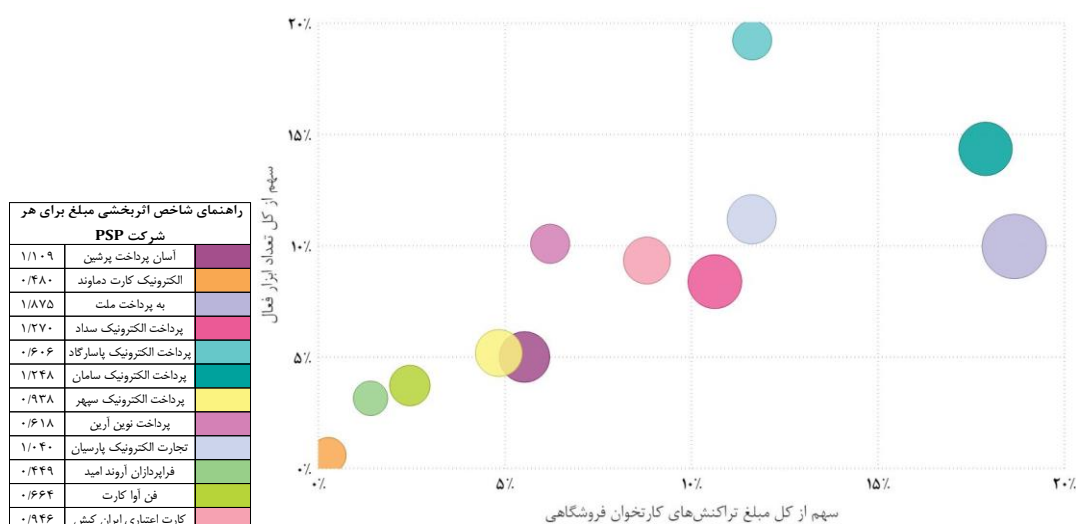
شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۵۳٪	۴/۹۹٪	۱/۱۲۷	۱/۱۰۹	-۰/۰۱۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۵۸٪	۰/۵۰۵	۰/۴۸۰	-۰/۰۲۶
به پرداخت ملت	۱۸/۶۶٪	۹/۹۵٪	۱/۸۹۱	۱/۸۷۵	-۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۶۴٪	۸/۳۷٪	۱/۲۲۰	۱/۲۷۰	۰/۰۵۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۶۴٪	۱۹/۲۱٪	۰/۶۰۹	۰/۶۰۶	-۰/۰۰۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۸۹٪	۱۴/۳۴٪	۱/۲۴۹	۱/۲۴۸	-۰/۰۰۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۸۴٪	۵/۱۶٪	۰/۹۴۲	۰/۹۳۸	-۰/۰۰۴
پرداخت نوین آراین	۶/۲۲٪	۱۰/۰۷٪	۰/۶۲۷	۰/۶۱۸	-۰/۰۰۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۲٪	۱۱/۱۷٪	۱/۰۴۸	۱/۰۴۰	-۰/۰۰۷
فراپردازان آروند امید	۱/۴۱٪	۳/۱۳٪	۰/۴۳۶	۰/۴۴۹	۰/۰۱۳
فن آوا کارت	۲/۴۶٪	۳/۷۱٪	۰/۶۴۳	۰/۶۶۴	۰/۰۲۰
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۸۱٪	۹/۳۲٪	۰/۹۶۹	۰/۹۴۶	-۰/۰۲۴

در دی ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در دی ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با ۰/۰۵۰ واحد افزایش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و افزایش سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره دی ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی مبلغی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- دی ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۳۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های

^{۳۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

کارتخوان فروشگاهی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

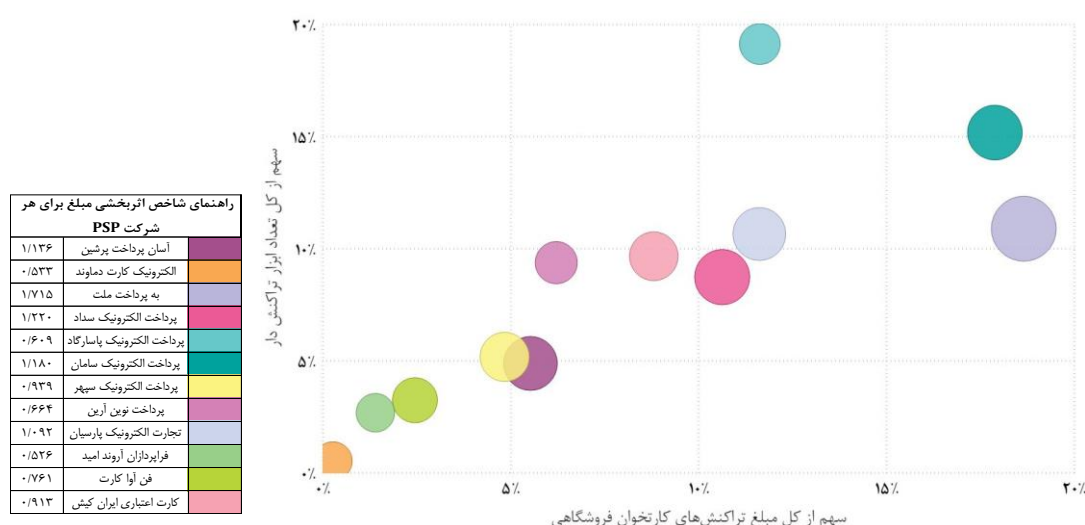
در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در دی ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - آذر و دی ۱۴۰۲

شرکت	کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۵۳٪	۴/۸۷٪	۱/۱۴۳	۱/۱۳۶	-۰/۰۰۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۵۲٪	۰/۵۵۸	۰/۵۳۳	-۰/۰۲۶
به پرداخت ملت	۱۸/۶۶٪	۱۰/۸۸٪	۱/۷۰۲	۱/۷۱۵	۰/۰۱۳
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۶۴٪	۸/۷۳٪	۱/۱۸۵	۱/۲۲۰	۰/۰۳۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۶۴٪	۱۹/۱۲٪	۰/۶۱۱	۰/۶۰۹	-۰/۰۰۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۸۹٪	۱۵/۱۷٪	۱/۱۷۹	۱/۱۸۰	۰/۰۰۰
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۸۴٪	۵/۱۶٪	۰/۹۳۶	۰/۹۳۹	۰/۰۰۲
پرداخت نوین آراین	۶/۲۲٪	۹/۳۶٪	۰/۶۷۳	۰/۶۶۴	-۰/۰۰۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۲٪	۱۰/۶۴٪	۱/۰۹۶	۱/۰۹۲	-۰/۰۰۴
فراپردازان آروند امید	۱/۴۱٪	۲/۶۷٪	۰/۵۲۵	۰/۵۲۶	۰/۰۰۱
فن آوا کارت	۲/۴۶٪	۳/۲۳٪	۰/۷۹۷	۰/۷۶۱	-۰/۰۳۶
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۸۱٪	۹/۶۵٪	۰/۹۲۲	۰/۹۱۳	-۰/۰۰۹

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز در شرکت "فن آوا کارت" با کاهش ۰/۰۳۶ واحدی مشاهده می‌شود.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - دی ۱۴۰۲

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره دی ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص

اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در دی ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارس‌بان	فرابازار آوند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۳۴	۰/۴۸۶	۲/۱۰۲	۱/۱۰۰	۰/۶۲۹	۱/۳۱۲	۱/۳۱۰	۰/۶۷۶	۱/۰۶۷	۰/۵۳۳	۰/۶۳۲	۱/۰۷۳
آذربایجان غربی	۱/۰۰۰	۰/۷۳۶	۱/۹۶۲	۱/۴۴۴	۰/۶۸۹	۱/۳۳۳	۱/۰۱۷	۰/۷۴۴	۱/۰۱۴	۰/۴۶۴	۰/۵۷۸	۱/۰۴۳
اردبیل	۰/۹۷۸	۰/۵۵۷	۱/۷۳۰	۱/۰۵۵	۰/۶۷۸	۱/۳۱۸	۰/۹۱۷	۰/۹۵۹	۰/۸۹۵	۰/۵۰۴	۰/۶۹۳	۱/۰۳۹
اصفهان	۱/۱۰۱	۰/۵۱۷	۲/۱۳۸	۱/۱۹۱	۰/۵۱۱	۱/۲۰۹	۱/۳۳۱	۰/۵۲۱	۰/۹۹۹	۰/۲۹۶	۰/۴۴۲	۱/۰۶۰
البرز	۱/۳۹۱	۰/۶۰۷	۱/۸۵۵	۱/۱۴۳	۰/۵۳۵	۱/۳۱۴	۰/۷۸۵	۰/۵۵۹	۱/۱۳۲	۰/۶۰۸	۱/۲۱۶	۰/۸۲۲
ایلام	۱/۰۶۲	۰/۳۷۲	۱/۶۳۸	۰/۹۴۹	۰/۶۸۶	۱/۰۰۱	۰/۸۰۷	۰/۵۴۵	۰/۹۶۰	۰/۵۷۳	۰/۷۵۶	۰/۷۸۷
بوشهر	۱/۰۰۷	۰/۴۴۶	۱/۷۸۸	۱/۱۸۱	۰/۵۸۵	۱/۱۸۹	۰/۹۲۸	۰/۸۵۳	۱/۲۹۸	۰/۴۲۴	۰/۴۱۷	۰/۸۲۷
تهران	۱/۳۹۸	۰/۴۲۰	۱/۴۲۸	۱/۲۸۰	۰/۶۴۸	۱/۳۱۰	۰/۸۲۳	۰/۶۲۳	۰/۹۸۷	۰/۴۱۶	۰/۸۱۰	۰/۷۷۰
چهارمحال و بختیاری	۰/۸۸۶	۰/۵۰۲	۱/۷۲۸	۱/۳۷۴	۰/۷۰۲	۱/۲۱۶	۰/۷۳۸	۰/۴۷۱	۰/۸۵۴	۰/۶۷۶	۰/۳۷۸	۱/۰۵۹
خراسان جنوبی	۱/۰۷۶	۰/۳۹۶	۱/۷۹۵	۱/۱۱۴	۰/۵۹۳	۱/۰۶۵	۰/۷۰۸	۰/۶۵۸	۰/۸۳۴	۰/۵۷۲	۰/۴۹۰	۰/۹۴۰
خراسان رضوی	۰/۹۶۵	۰/۳۷۳	۲/۲۷۸	۱/۳۸۸	۰/۵۷۴	۱/۲۱۲	۱/۰۰۰	۰/۶۶۱	۰/۹۹۴	۰/۴۱۰	۰/۶۲۵	۰/۹۵۰
خراسان شمالی	۰/۹۶۳	۰/۴۳۵	۱/۹۱۳	۱/۳۵۵	۰/۵۳۷	۱/۱۳۴	۱/۰۱۶	۰/۴۸۹	۰/۸۷۳	۰/۴۹۵	۰/۵۸۳	۱/۱۶۸
خوزستان	۱/۳۵۲	۰/۵۷۶	۲/۰۵۸	۱/۳۰۴	۰/۶۸۱	۱/۱۳۹	۰/۹۰۰	۰/۷۲۰	۱/۱۲۵	۰/۴۲۴	۰/۵۹۳	۱/۱۷۰
زنجان	۱/۲۰۸	۰/۵۷۷	۱/۷۵۷	۱/۳۱۵	۰/۵۸۱	۱/۰۵۸	۱/۰۸۱	۰/۶۱۵	۰/۹۵۳	۰/۴۰۶	۰/۴۲۳	۰/۹۰۹
سمنان	۱/۰۲۲	۰/۱۶۵	۱/۵۹۷	۱/۲۷۳	۰/۶۰۶	۱/۱۵۲	۰/۷۰۱	۰/۶۹۹	۰/۸۳۰	۰/۶۵۲	۰/۷۹۸	۰/۷۵۴
سیستان و بلوچستان	۰/۹۸۰	۰/۵۰۰	۱/۵۷۹	۱/۰۵۸	۰/۶۷۶	۱/۱۷۱	۰/۹۰۹	۰/۵۹۲	۰/۹۹۶	۰/۴۱۹	۰/۴۷۲	۱/۰۱۹
فارس	۱/۲۳۱	۰/۴۰۳	۲/۳۱۲	۱/۱۳۴	۰/۵۷۲	۱/۴۲۰	۰/۹۱۳	۰/۶۱۴	۰/۹۷۵	۰/۵۹۳	۰/۷۲۴	۰/۹۳۴
قزوین	۱/۰۲۶	۰/۴۶۷	۲/۰۱۰	۱/۲۱۸	۰/۵۴۸	۱/۰۹۷	۰/۸۱۱	۰/۷۹۹	۰/۹۹۳	۰/۴۹۸	۰/۶۳۸	۱/۰۹۳
قم	۱/۴۸۱	۰/۳۲۱	۱/۷۴۱	۱/۴۴۷	۰/۵۰۶	۱/۲۳۲	۰/۷۸۸	۰/۵۳۵	۰/۸۴۵	۰/۴۶۳	۰/۶۹۲	۰/۸۵۶
کردستان	۱/۲۰۳	۰/۴۷۳	۱/۷۹۲	۱/۳۷۷	۰/۵۸۷	۱/۳۴۷	۰/۸۸۲	۰/۶۲۲	۱/۰۳۷	۰/۴۳۰	۰/۵۹۰	۰/۹۵۷
کرمان	۱/۱۳۶	۰/۴۱۰	۲/۱۶۸	۱/۲۸۶	۰/۵۲۶	۱/۱۵۰	۰/۸۹۶	۰/۵۷۶	۱/۰۹۳	۰/۴۱۳	۰/۴۵۴	۰/۸۱۳
کرمانشاه	۱/۰۲۲	۰/۳۹۳	۲/۱۲۰	۱/۱۸۵	۰/۶۱۹	۰/۹۷۵	۰/۹۱۵	۰/۷۳۶	۰/۹۶۶	۰/۵۹۰	۰/۶۸۹	۱/۱۶۴
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۱۸۳	۰/۴۷۴	۱/۸۲۷	۱/۰۴۸	۰/۶۳۰	۱/۱۱۴	۰/۹۰۳	۰/۵۷۴	۱/۱۱۰	۰/۵۰۵	۰/۴۵۱	۰/۹۷۷
گلستان	۰/۷۷۸	۰/۵۹۰	۲/۰۷۶	۱/۴۲۸	۰/۶۲۰	۱/۱۵۸	۰/۸۰۶	۰/۶۷۰	۱/۱۵۲	۰/۶۴۶	۰/۷۲۱	۱/۱۰۶
گیلان	۱/۱۴۳	۰/۶۵۱	۱/۹۸۲	۱/۴۵۹	۰/۶۱۵	۱/۳۶۵	۰/۹۹۱	۰/۶۸۳	۰/۹۵۷	۰/۵۷۶	۰/۷۰۶	۰/۹۲۲
لرستان	۱/۲۱۴	۰/۲۲۳	۱/۹۰۷	۱/۳۵۴	۰/۶۰۷	۱/۲۱۳	۰/۸۱۹	۰/۵۴۸	۰/۹۹۸	۰/۵۶۶	۰/۶۸۱	۰/۹۷۲
مازندران	۱/۰۳۵	۰/۶۲۰	۲/۱۰۹	۱/۳۶۹	۰/۶۳۲	۱/۱۸۸	۱/۱۷۱	۰/۶۱۷	۱/۱۳۳	۰/۴۷۱	۰/۵۹۰	۱/۱۴۴
مرکزی	۱/۱۴۳	۰/۴۹۶	۱/۷۹۲	۱/۲۳۸	۰/۵۹۰	۱/۳۶۶	۰/۸۸۶	۰/۵۷۱	۰/۸۹۴	۰/۶۶۴	۰/۴۹۸	۰/۹۰۵
هرمزگان	۰/۹۷۵	۰/۴۳۷	۱/۵۹۲	۱/۲۲۵	۰/۵۹۳	۱/۱۸۹	۰/۸۶۵	۰/۷۲۶	۱/۰۵۲	۰/۳۱۰	۰/۶۰۲	۰/۹۳۷
همدان	۱/۱۸۳	۰/۵۹۰	۲/۲۲۶	۱/۲۶۶	۰/۶۱۷	۱/۳۴۰	۱/۰۳۷	۰/۵۴۹	۱/۰۳۱	۰/۵۴۸	۰/۶۱۳	۱/۰۰۱
یزد	۰/۷۷۵	۰/۲۹۹	۱/۸۵۵	۱/۲۱۶	۰/۴۰۶	۱/۱۱۱	۱/۶۰۵	۰/۶۲۱	۱/۰۴۵	۰/۴۵۶	۰/۳۲۱	۰/۸۰۴

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۴۰۲

۴-۳-۴ عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

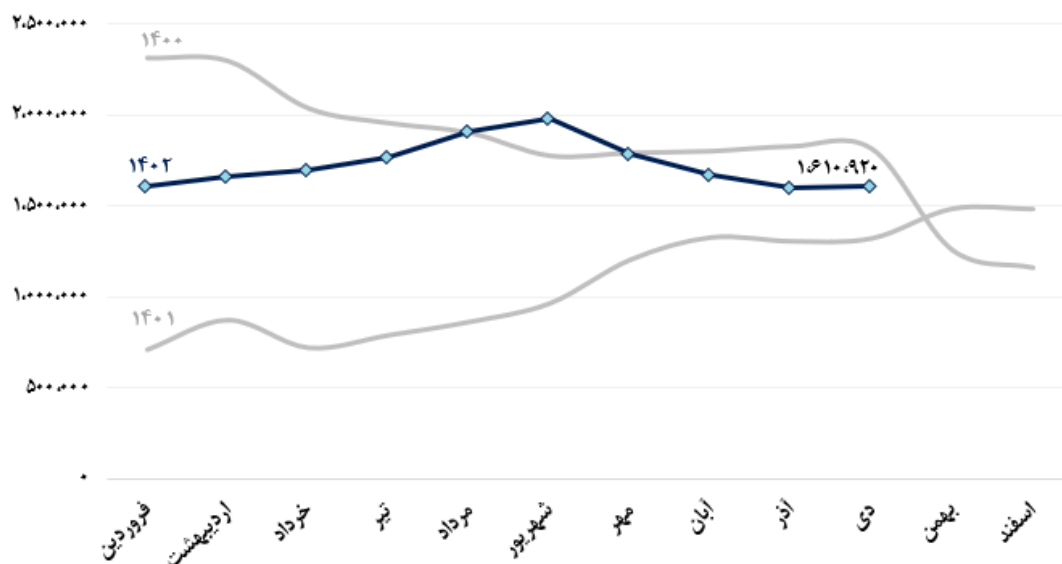
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۳۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۳۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا دی ۱۴۰۲ رسم شده است.

شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در دی ماه با تعداد ۱,۶۱۰,۹۲۰ عدد با افزایش ۸۴٪ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۶۵ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در آذر ماه تنها ۰/۰۹ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- دی ۱۴۰۲

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	
آسان پرداخت پرشین	۱۷/۴۷٪	۱۷/۱۵٪	-۰/۳۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۲۴/۱۴٪	۲۳/۷۰٪	-۰/۴۴٪
به پرداخت ملت	۸/۴۵٪	۷/۷۸٪	-۰/۶۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۵/۰۳٪	۱۴/۳۱٪	-۰/۷۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۶/۹۷٪	۱۶/۵۷٪	-۰/۴۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۳۹٪	۱۰/۰۲٪	-۰/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۳/۳۸٪	۱۳/۲۷٪	-۰/۱۱٪
پرداخت نوین آراین	۲۰/۲۹٪	۲۰/۵۴٪	-۰/۲۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۹۰٪	۱۸/۵۸٪	-۰/۳۲٪
فراپردازان آروند امید	۲۷/۱۷٪	۲۹/۱۳٪	-۱/۹۶٪
فن آوا کارت	۲۵/۶۳٪	۳۱/۴۰٪	-۵/۷۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۲۵٪	۱۲/۶۲٪	-۰/۳۸٪
مجموع	۱۵/۶۵٪	۱۵/۷۳٪	-۰/۰۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۵/۷۷ درصد، در شرکت "فن آوا کارت" رخ داده است. شرکت "فراپردازان آروند امید" با عددی برابر با ۲۷/۱۷ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۸/۴۵ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "به پرداخت ملت" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در دی ۱۴۰۲

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
به پرداخت ملت	۸۸/۶۶٪	۳۷/۶۳٪	۲/۰۱٪	۸۷/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۵/۷۹٪	۲۸/۵۸٪	۸/۵۵٪	۸۳/۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸۴/۴۶٪	۱۷/۲۸٪	۴۱/۶۷٪	۸۳/۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۳/۹۷٪	۶/۳۷٪	۲/۲۶٪	۸۲/۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۰/۷۰٪	۱۵/۳۲٪	۰/۰۰٪	۷۹/۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۱/۰۳٪	۳۵/۳۹٪	۰/۰۰٪	۷۷/۶٪
پرداخت نوین آراین	۷۵/۴۰٪	۳۰/۲۳٪	۱۴/۲۹٪	۷۵/۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۷۳/۰۰٪	۶/۲۵٪	۰/۰۰٪	۷۲/۹٪
فن آوا کارت	۷۰/۶۹٪	۳/۷۳٪	۰/۰۰٪	۷۰/۳٪
فراپردازان آروند امید	۶۹/۱۷٪	۲۳/۸۸٪	۰/۰۰٪	۶۸/۹٪
آسان پرداخت پرشین	۷۹/۱۷٪	۱/۵۳٪	۰/۲۲٪	۵۳/۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۷/۲۶٪	۰/۴۹٪	۱/۶۵٪	۵۰/۲٪
شبکه پرداخت	۸۱/۱٪	۵/۵٪	۲/۲٪	۷۳/۸٪

شرکت "به پرداخت ملت" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در دی ماه ۱۴۰۲ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

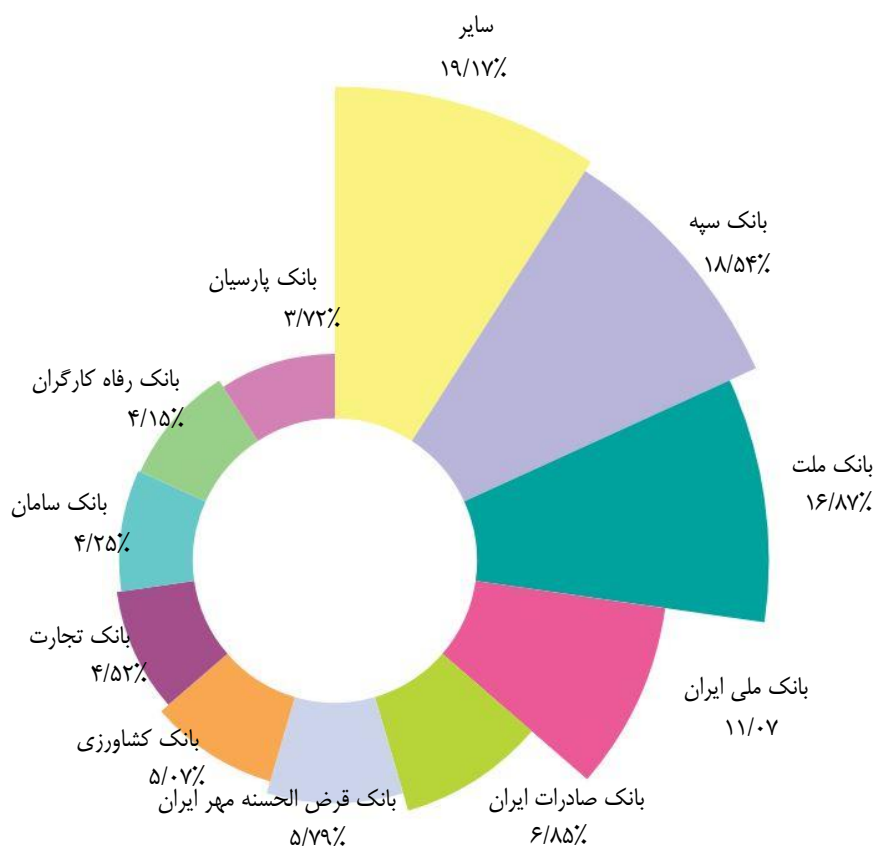
^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهر اقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

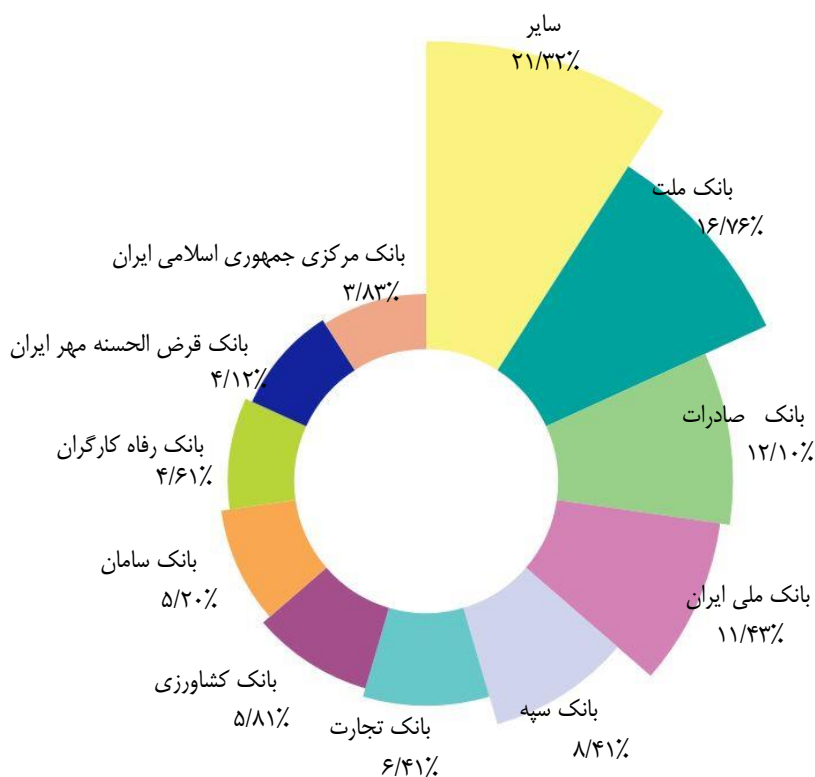
تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ماه ۱۴۰۲

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در دی ماه ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ماه ۱۴۰۲

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۸/۵۴ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۶/۷۶ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای دی ماه ۱۴۰۲ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۱٪	۲/۲۷٪	۰/۰۷٪	۱/۲۶٪	۰/۴۸٪	۰/۱۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۸٪	۴/۹۴٪	۲/۷۸٪	۱/۲۶٪	۵/۴۴٪	۲/۴۰٪
۴	بانک پارسیان	۳/۷۴٪	۴/۴۵٪	۱/۲۲٪	۲/۷۸٪	۳/۱۱٪	۳/۳۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳۷٪	۲/۴۸٪	۰/۰۸٪	۳/۳۲٪	۳/۸۱٪	۰/۱۵٪
۶	بانک تجارت	۴/۸۷٪	۱/۲۳٪	۰/۰۰٪	۶/۵۲٪	۶/۰۳٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۴٪	۷/۶۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۳/۲۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۱/۵۲٪	۰/۱۶٪	۰/۳۲٪	۰/۳۷٪	۰/۳۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۲۸٪	۱/۸۶٪	۵/۲۸٪	۴/۸۲٪	۳/۸۳٪	۴/۵۵٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۹٪	۶/۵۲٪	۰/۷۲٪	۴/۲۷٪	۸/۶۸٪	۱/۷۱٪
۱۳	بانک سپه	۲۰/۰۴٪	۴/۰۰٪	۱/۲۴٪	۱۰/۳۴٪	۱/۳۸٪	۰/۷۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۶٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۰/۹۳٪	۲/۱۰٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۵٪	۱/۴۳٪	۰/۰۰٪	۱/۴۶٪	۲/۲۹٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۳۹٪	۱/۸۲٪	۰/۰۰٪	۱۰/۷۴٪	۱۷/۲۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۶۳٪	۱/۵۱٪	۲۵/۴۰٪	۲/۱۹٪	۰/۲۶٪	۲۴/۲۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۶/۱۲٪	۰/۵۸٪	۷/۰۱٪	۵/۰۱٪	۰/۷۶٪	۸/۷۵٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۴۸٪	۱/۲۴٪	۰/۰۱٪	۷/۰۶٪	۱/۲۹٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۱٪	۰/۲۷٪	۰/۰۱٪	۰/۶۵٪	۱/۳۷٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۲۸٪	۳/۹۲٪	۰/۰۰٪	۲/۱۰٪	۱۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۱/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۴/۱۷٪	۴۱/۳۱٪	۵۱/۷۸٪	۱۶/۵۱٪	۱۷/۴۰٪	۵۰/۶۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۳۴٪	۱۰/۰۰٪	۴/۲۳٪	۱۲/۰۱٪	۹/۳۷٪	۲/۸۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۴۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲/۴۸٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۴۰٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک خاورمیانه" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک ملی ایران"

- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کار تخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کار تخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۸/۲۹٪	۱۱/۵۸٪	۰/۱۳٪	۹۰/۵۴٪	۹/۴۴٪	۰/۰۲٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۷۳٪	۰/۳۷٪	۰/۰٪	۹۳/۷۷٪	۶/۲۳٪	۰/۰٪
۳	بانک آینده	۷۷/۷۴٪	۱۸/۱۵٪	۴/۱۱٪	۴۶/۰۴٪	۵۳/۷۷٪	۰/۲۰٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۵۵٪	۷/۶۱٪	۰/۸۴٪	۷۶/۵۶٪	۲۳/۲۴٪	۰/۲۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۰۵٪	۴/۸۸٪	۰/۰۶٪	۷۶/۲۷٪	۲۳/۷۳٪	۰/۰۱٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۲۷٪	۱/۷۳٪	۰/۰٪	۷۹/۹۴٪	۲۰/۰۶٪	۰/۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰٪	۹۷/۸۳٪	۲/۱۷٪	۰/۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۷۳/۶۸٪	۲۶/۳۲٪	۰/۰٪	۹/۷۶٪	۹۰/۲۴٪	۰/۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۱/۱۶٪	۷۸/۸۴٪	۰/۰٪	۲۲/۱۸٪	۷۷/۸۲٪	۰/۰٪
۱۰	بانک دی	۶۶/۹۷٪	۳۱/۶۶٪	۱/۳۶٪	۷۵/۸۷٪	۲۳/۹۳٪	۰/۲۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۳/۸۹٪	۲/۸۵٪	۳/۲۶٪	۸۲/۱۳٪	۱۷/۷۰٪	۰/۱۷٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۲	بانک سامان	۸۹/۸۱٪	۹/۷۶٪	۰/۴۳٪	۶۴/۳۹٪	۳۵/۵۶٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۴۶٪	۱/۳۷٪	۰/۱۷٪	۹۶/۵۰٪	۳/۴۸٪	۰/۰۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۹٪	۰/۶۱٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۶/۲۸٪	۳/۷۲٪	۰/۰۰٪	۶۱/۹۴٪	۳۸/۰۶٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۱/۹۷٪	۸/۰۲٪	۰/۰۱٪	۷۰/۲۴٪	۲۹/۷۶٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۳۰٪	۱/۷۰٪	۰/۰۰٪	۶۹/۷۱٪	۳۰/۲۹٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۸۱/۹۵٪	۱۸/۰۵٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۶/۲۴٪	۳/۰۶٪	۲۰/۷۰٪	۹۴/۶۲٪	۳/۰۴٪	۲/۳۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۶/۲۶٪	۰/۶۴٪	۳/۱۰٪	۹۵/۶۸٪	۳/۹۵٪	۰/۳۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۷۶/۹۸٪	۲۳/۰۲٪	۰/۰۰٪	۵۵/۶۵٪	۴۴/۳۵٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۴۴٪	۱/۵۵٪	۰/۰۰٪	۹۵/۲۹٪	۴/۷۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۶/۹۲٪	۳/۰۶٪	۰/۰۲٪	۶۳/۵۰٪	۳۶/۵۰٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۲/۳۱٪	۱۷/۶۸٪	۰/۰۰٪	۴۳/۰۶٪	۵۶/۹۴٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۶۳٪	۰/۲۷٪	۰/۱۰٪	۹۸/۶۴٪	۱/۳۶٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۳/۰۸٪	۷۶/۹۲٪	۰/۰۰٪	۶۸/۰۰٪	۳۲/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۶/۵۲٪	۱۵/۶۱٪	۷/۸۷٪	۷۷/۳۵٪	۲۲/۱۲٪	۰/۵۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۲۷٪	۵/۷۵٪	۰/۹۸٪	۸۲/۵۱٪	۱۷/۴۵٪	۰/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۵٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۰۸٪	۰/۹۲٪	۰/۰۰٪	۹۲/۸۱٪	۷/۱۹٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۴۰۲ در تراکنش های بانک های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در دی ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک دی" و "بانک توسعه صادرات ایران" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در دی ماه "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۳/۱۴ و ۰/۶۱۶ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۲	۵	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۵	۲۴	۳	۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^+	S_i^-	S_i^+	S_i^-	S_i^+	S_i^-
۴	بانک پارسیان	۴	۱۴	۴	۲۰	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۲	۶	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۴	۱	۲	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۸	۵۸	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۲	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۸	۲	۳	۵	۲۸
۱۲	بانک سامان	۴	۱۸	۷	۴۲	۱	۱
۱۳	بانک سپه	۲۰	۴۰۲	۴	۱۶	۱	۲
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۱	۲	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۷	۵۵	۲	۳	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۷	۲	۲	۲۵	۶۴۵
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۶	۳۷	۱	۰	۷	۴۹
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۵	۳۰	۱	۲	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۲	۴	۱۵	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۴	۲۰۱	۴۱	۱۷۰۷	۵۲	۲۶۸۱
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱	۱۲۹	۱۰	۱۰۰	۴	۱۸
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۶	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۹۶۱	-	۲۰۰۱۲	-	۳۰۴۳۲

ملاحظه می شود در دی ماه ۱۴۰۲ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانکهای پذیرنده تراکنشها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۴۳۲ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۲,۰۱۲ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانکها سهم

قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتهای فروشگاهی ۹۶۱ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۵-۳، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در دی ماه ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۲ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- آذر ۱۴۰۲ و دی ۱۴۰۲

اختلاف	ابزار پذیرش موبایلی		اختلاف	ابزار پذیرش اینترنتی		اختلاف	کارتهای فروشگاهی		HHI
	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲		دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲		دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	
۲۹	۳,۴۳۲	۳,۴۰۴	-۵۵	۲,۰۱۲	۲,۰۶۷	-۱/۳	۹۶۱	۹۶۲	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده برای ابزار پذیرش اینترنتی افزایشی و برای ابزار کارتهای فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی کاهش یافته بوده است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۳۰ کارتهایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوییچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در دی ماه ۱۴۰۲، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوییچ شاپرک مجموعاً ۱۵۳,۸۲۱,۰۷۵ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۴۵,۷۱۸,۵۸۸ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۷۳ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۱,۶۳۹,۳۵۷ عدد و سهم ۱/۰۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ماه ۱۴۰۲

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
آذر ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۶۱۶,۶۷۱	۱,۶۰۰,۹۷۸	۱۴۶,۶۳۴,۳۱۵	۱۵۳,۸۵۱,۸۶۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۶۵٪	۱/۰۴٪	۹۵/۳۱٪	-
دی ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶,۴۶۳,۱۳۰	۱,۶۳۹,۳۵۷	۱۴۵,۷۱۸,۵۸۸	۱۵۳,۸۲۱,۰۷۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۲۰٪	۱/۰۷٪	۹۴/۷۳٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۱۵/۰۷٪	۲/۴۰٪	-۰/۶۲٪	-۰/۰۲٪

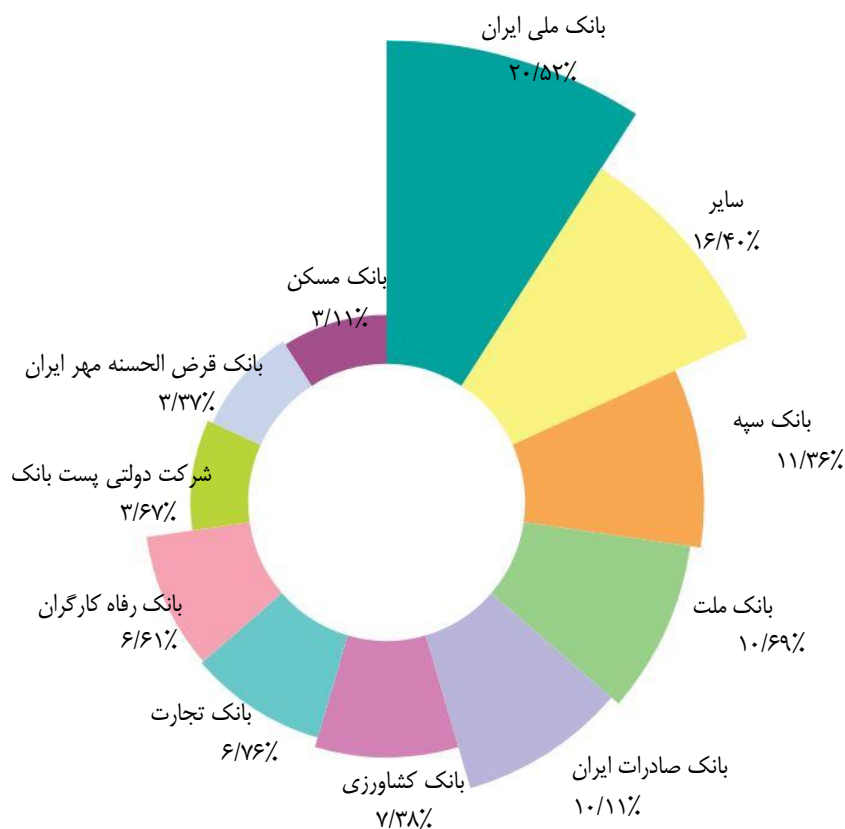
Debit card ۳۱
Credit card ۳۲
Prepaid ۳۳

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۲، ۰/۰۲ درصد کاهش داشته و نرخ رشد در دسته کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت، افزایشی و در دسته کارت برداشت کاهش یافته است.

۵-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی

تراکنش‌دار

طی دی ماه ۱۴۰۲ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۱ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ماه ۱۴۰۲

ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۱۴۰۲ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که

مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای دی ماه ۱۴۰۲ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک پارسیان"، "بانک شهر" و "بانک سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۲٪	۰/۷۷٪	۱/۱۲٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۰٪	۰/۴۳٪	۰/۷۲٪
۳	بانک آینده	۱/۲۰٪	۱/۳۰٪	۲/۱۱٪
۴	بانک پارسیان	۱/۹۲٪	۱/۳۵٪	۱۰/۶۴٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۴۴٪	۲/۲۷٪	۲/۹۳٪
۶	بانک تجارت	۲/۷۹٪	۶/۸۲٪	۶/۵۶٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۷٪	۰/۹۷٪	۰/۹۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۴٪	۰/۵۲٪	۰/۴۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵/۰۳٪	۶/۷۳٪	۴/۴۰٪
۱۲	بانک سامان	۳/۰۶٪	۲/۷۶٪	۳/۱۰٪
۱۳	بانک سپه	۸/۸۴٪	۱۱/۴۶٪	۹/۷۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۴٪	۰/۲۰٪	۰/۲۸٪
۱۵	بانک سینا	۱/۲۳٪	۰/۶۶٪	۱/۲۸٪
۱۶	بانک شهر	۳/۴۰٪	۱/۴۴٪	۱۰/۵۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲/۴۱٪	۱۰/۲۱٪	۷/۳۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۸۲٪	۱/۷۰٪	۱/۴۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۴۴٪	۳/۳۳٪	۴/۲۵٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۶٪	۰/۰۹٪	۰/۳۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۲/۱۶٪	۷/۵۹٪	۴/۰۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۲٪	۰/۲۶٪	۰/۵۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۵۴٪	۳/۱۹٪	۱/۵۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۷/۴۸٪	۱۰/۶۶٪	۹/۷۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۷۶٪	۲۰/۸۲٪	۱۳/۹۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵/۱۳٪	۳/۷۶٪	۱/۳۲٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۵۰٪	۰/۳۵٪	۰/۱۹٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۰٪	۰/۲۴٪	۰/۳۵٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۸۲ درصد، ۱۹/۷۶ درصد و ۱۳/۹۳ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای دی ماه ۱۴۰۲ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - دی ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۱٪	۹۲/۹۱٪	۵/۹۸٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۲۰٪	۹۱/۹۹٪	۶/۸۱٪
۳	بانک آینده	۰/۹۶٪	۹۲/۴۱٪	۶/۶۳٪
۴	بانک پارسیان	۱/۱۷٪	۷۳/۲۲٪	۲۵/۶۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۵۸٪	۹۳/۱۰٪	۵/۳۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت تراکنش‌های اعتباری از بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۶	بانک تجارت	۰/۴۴٪	۹۵/۴۹٪	۴/۰۷٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۱۸٪	۹۴/۹۱٪	۳/۹۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۳۶٪	۹۱/۱۴٪	۸/۵۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۵۸٪	۹۴/۸۲٪	۴/۵۹٪
۱۰	بانک دی	۰/۹۰٪	۹۵/۱۳٪	۳/۹۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۸۱٪	۹۶/۳۹٪	۲/۸۰٪
۱۲	بانک سامان	۱/۱۷٪	۹۴/۱۳٪	۴/۷۰٪
۱۳	بانک سپه	۰/۸۳٪	۹۵/۵۶٪	۳/۶۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۲/۲۳٪	۹۲/۰۵٪	۵/۷۳٪
۱۵	بانک سینا	۱/۸۹٪	۹۰/۳۳٪	۷/۷۸٪
۱۶	بانک شهر	۱/۹۶٪	۷۳/۹۷٪	۲۴/۰۷٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۳۱٪	۹۵/۶۵٪	۳/۰۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۲/۵۷٪	۸۵/۳۳٪	۱۲/۰۹٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۵۲٪	۹۵/۸۵٪	۳/۶۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۹٪	۹۳/۶۲٪	۵/۲۹٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۶۰٪	۸۴/۸۱٪	۱۴/۵۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۳۱٪	۹۷/۴۰٪	۲/۲۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۲۷٪	۹۰/۸۲٪	۷/۹۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۶/۶۶٪	۱۳/۳۴٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۸۷٪	۹۷/۱۱٪	۲/۰۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۹۴٪	۷۴/۹۴٪	۲۴/۱۲٪
۲۷	بانک ملت	۱/۷۴٪	۹۴/۴۴٪	۳/۸۲٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۰۳٪	۹۶/۱۲٪	۲/۸۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۹٪	۹۷/۰۱٪	۱/۵۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴/۴۶٪	۹۳/۲۵٪	۲/۲۸٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۴۲٪	۹۳/۴۹٪	۶/۰۹٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۲	۴	۱	۲	۱۱	۱۱۳
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۲	۲	۵	۳	۹
۶	بانک تجارت	۳	۸	۷	۴۶	۷	۴۳
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵	۲۵	۷	۴۵	۴	۱۹
۱۲	بانک سامان	۳	۹	۳	۸	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۹	۷۸	۱۱	۱۳۱	۱۰	۹۵
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۲	۱	۰	۱	۲
۱۶	بانک شهر	۳	۱۲	۱	۲	۱۱	۱۱۲
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲	۱۵۴	۱۰	۱۰۴	۷	۵۳
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۲	۳	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳	۱۲	۳	۱۱	۴	۱۸
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۲	۵	۸	۵۸	۴	۱۶
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۲۵	بانک مسکن	۳	۶	۳	۱۰	۱	۲
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۷	۳۰۶	۱۱	۱۱۴	۱۰	۹۴
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰	۳۹۰	۲۱	۴۳۳	۱۴	۱۹۴
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵	۲۶	۴	۱۴	۱	۲
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱,۰۵۶	-	۹۹۱	-	۷۹۳

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" در طبقه "تمرکز ملایم" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۱۴۰۲ نسبت به آذر ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - آذر ۱۴۰۲ و دی ماه ۱۴۰۲

کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت			HHI
اختلاف	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	اختلاف	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	اختلاف	دی ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	
-۵۵	۱,۰۵۶	۱,۱۱۰	-۵	۹۹۱	۹۹۷	۲	۷۹۳	۷۹۲	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی دردی ماه در دسته کارت‌های اعتباری و کارت‌های برداشت کاهشی و در دسته کارت‌های هدیه و بن کارت افزایشی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

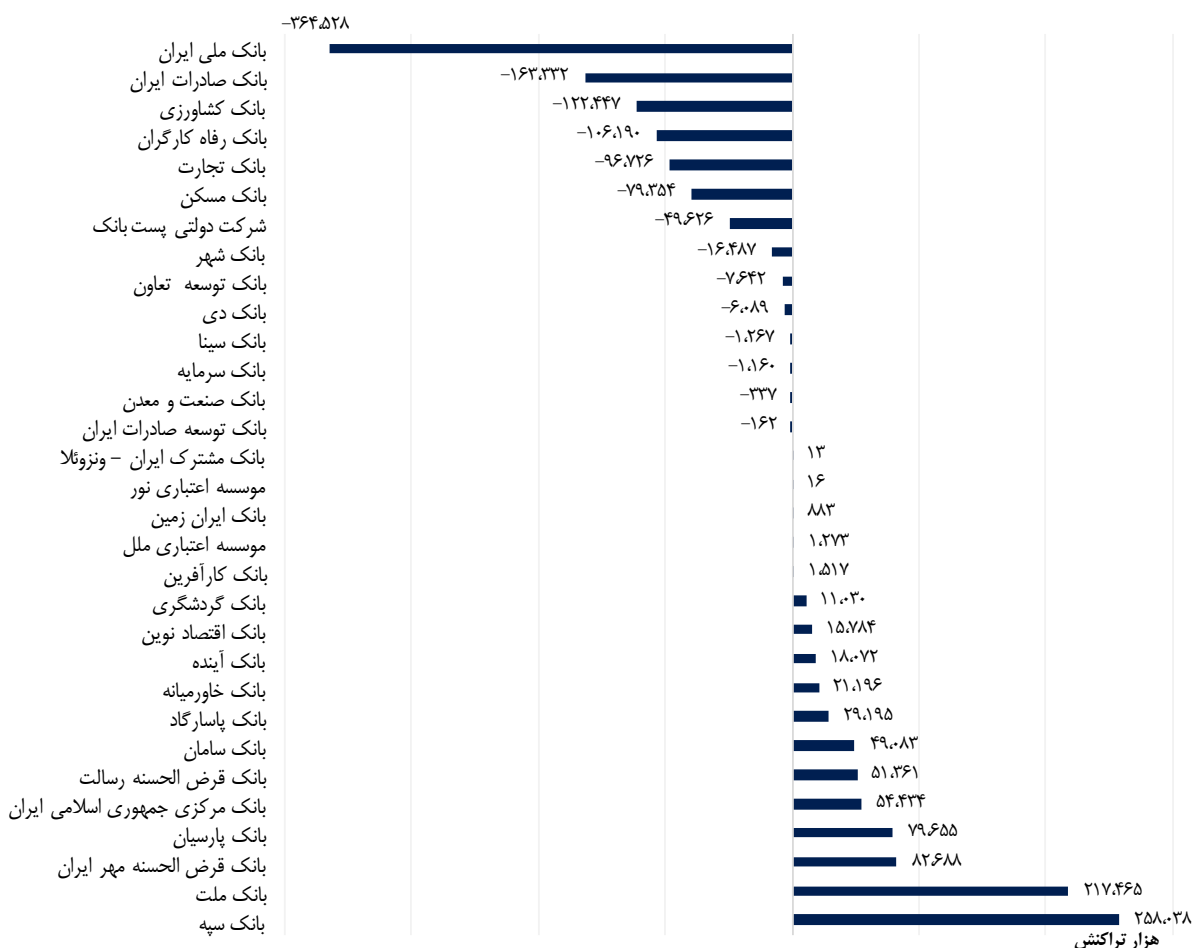
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۱٪	۱/۲۵٪	۱/۰۱٪	۱/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۴۴٪	۰/۵۳٪	۰/۴۶٪
۳	بانک آینده	۱/۲۳٪	۱/۷۳٪	۱/۸۳٪	۲/۱۵٪
۴	بانک پارسیان	۱/۶۱٪	۳/۷۲٪	۲/۱۹٪	۲/۸۵٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۴۰٪	۳/۲۳٪	۳/۰۸٪	۳/۴۲٪
۶	بانک تجارت	۶/۸۰٪	۴/۵۲٪	۶/۲۰٪	۶/۴۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۳٪	۰/۷۶٪	۰/۹۰٪	۰/۷۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۷٪	۰/۶۲٪	۰/۰۷٪	۰/۸۸٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۵٪	۰/۳۱٪	۰/۴۷٪	۰/۳۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۶۹٪	۴/۱۵٪	۵/۱۸٪	۴/۶۱٪
۱۲	بانک سامان	۲/۸۹٪	۴/۲۵٪	۲/۹۶٪	۵/۲۰٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۴۹٪	۱۸/۵۴٪	۱۰/۴۲٪	۸/۴۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۲٪	۰/۱۹٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۶۲٪	۰/۷۰٪	۱/۱۷٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۱٪	۱/۱۴٪	۱/۸۸٪	۱/۶۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۷۳٪	۶/۸۵٪	۱۰/۴۶٪	۱۲/۱۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۹٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۶٪	۳/۱۴٪	۲/۷۴٪	۱/۸۲٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۵۳٪	۵/۷۹٪	۴/۹۴٪	۴/۱۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۸٪	۰/۱۲٪	۰/۱۴٪	۰/۳۵٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۹۹٪	۵/۰۷٪	۶/۹۴٪	۵/۸۱٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۵۷٪	۰/۴۷٪	۰/۸۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۴۱٪	۰/۰۲٪	۳/۸۳٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۱٪	۰/۸۵٪	۲/۳۴٪	۰/۸۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۸۹٪	۱۶/۸۷٪	۱۳/۶۳٪	۱۶/۷۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۸۷٪	۱۱/۰۷٪	۱۷/۵۸٪	۱۱/۴۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۴۰٪	۲/۲۲٪	۲/۵۲٪	۱/۹۶٪
۳۰	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۳۳٪	۰/۳۷٪	۰/۳۶٪	۰/۳۴٪
۳۱	مؤسسه اعتباری نور	۰/۲۰٪	۰/۲۱٪	۰/۲۰٪	۰/۱۶٪

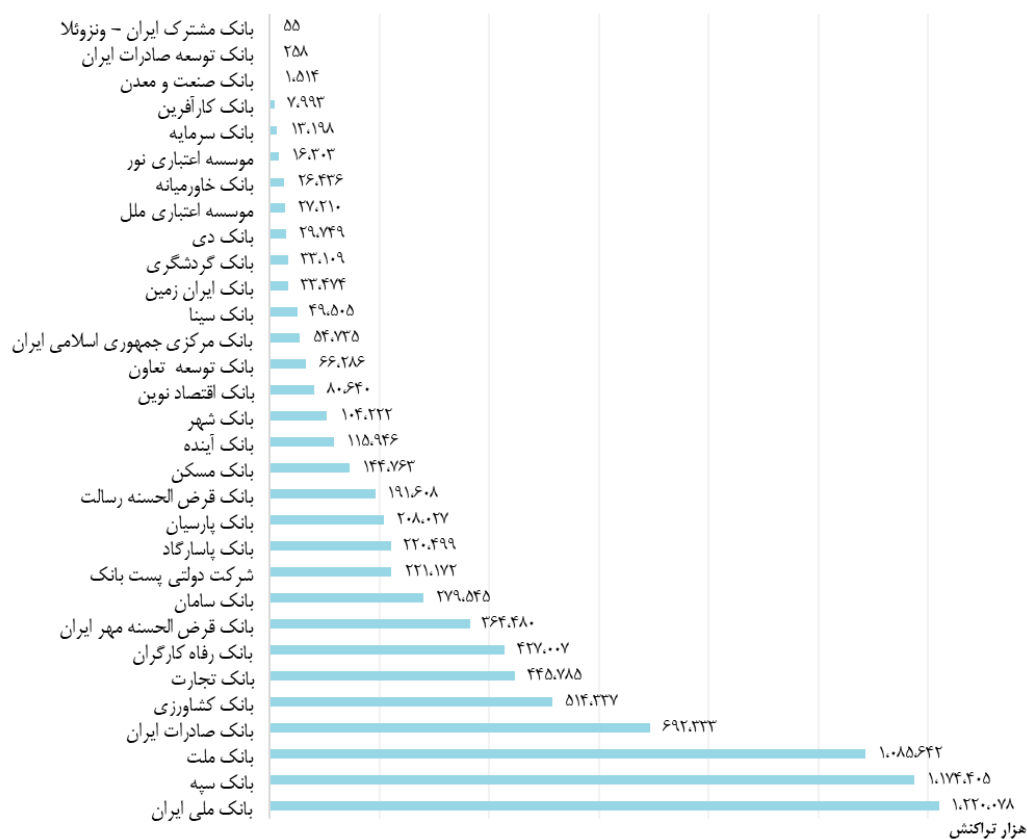
اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در دی ماه ۱۴۰۲ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک ملی ایران" و "بانک سپه" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ماه ۱۴۰۲

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

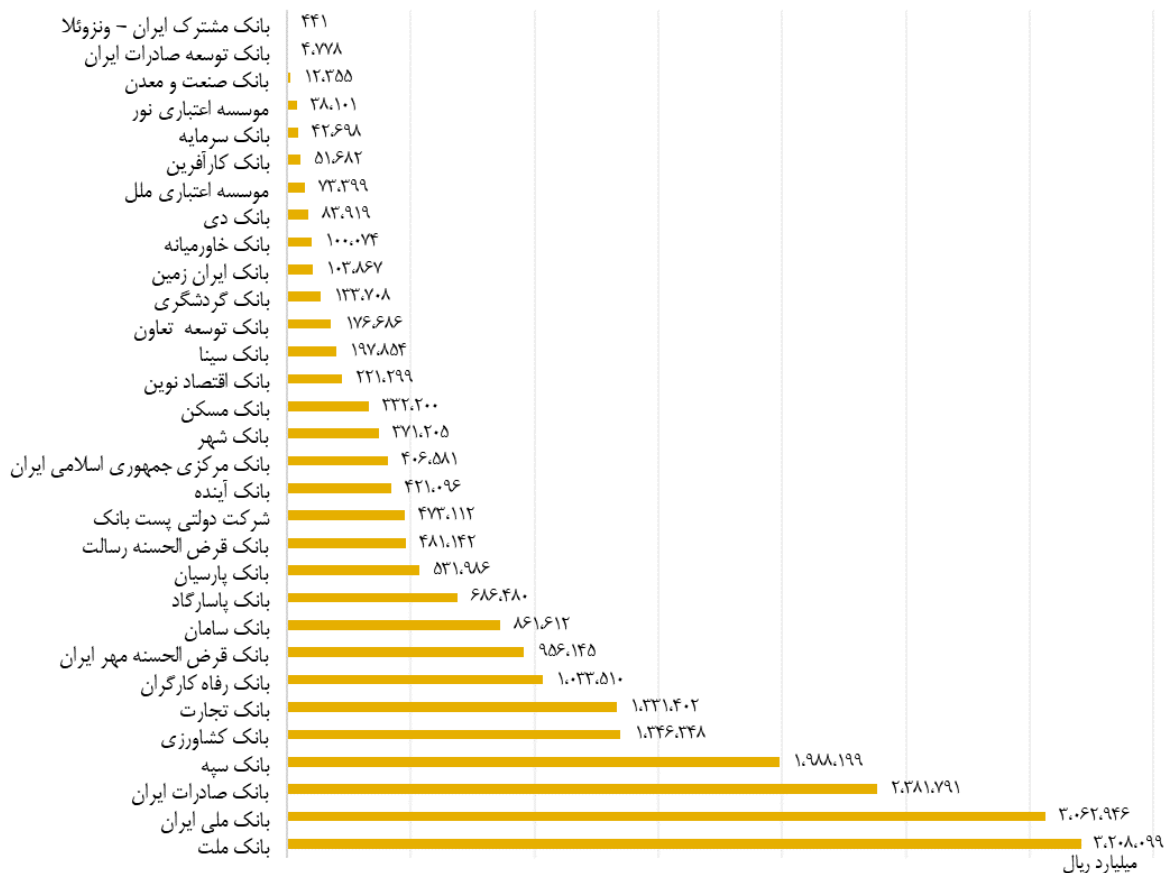
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ماه ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ماه ۱۴۰۲

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی دی ۱۴۰۲ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد

مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ماه ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران" و "بانک سپه" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی دی ۱۴۰۲ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به شهریور ۱۴۰۲ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۴۰۲ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های دی ۱۴۰۲ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۳,۹۸۷ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۰,۵۵۸ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۹۰- و ۱/۲۴ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در دی ۱۴۰۲ با رشد ۱/۶۸ درصدی به نزدیک به ۱۱,۳۸۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۰/۴۱ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۹/۵۳ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های دی ۱۴۰۲ با ۹۱/۱۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۴۸ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۳۲، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴,۶۹۶ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۵۳ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۹ و ۹/۵۹ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۳۸ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۸۴۲ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۶۶۵ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۴/۴۹ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول دی ۱۴۰۲ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۵۸/۸۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دی ۱۴۰۲ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۸۱/۱۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی دی ۱۴۰۲ در قیاس با آذر، رشد ۵/۸۹ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۸/۶۰- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی دی ۱۴۰۲ نسبت به آذر ماه به سبب رشد ۵/۶۳ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۰/۲۵- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۴/۹۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۴۵۳,۴۰۱,۷۲۰ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۴/۹۱ درصد تراکنش‌ها معادل ۱۷۸,۶۴۰,۴۷۸ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۱ درصد معادل ۳,۸۳۲,۱۲۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۲/۶۵- درصدی، ۱۹/۲۶ درصدی، ۲/۴۰- درصدی، ۲۹/۸۰- درصدی و ۶۰/۰۰- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده دی ۱۴۰۲ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه آذر دارای رشد ۰/۰۶۵۱ درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده

به ازای شبکه پرداخت در دی ۱۴۰۲، ۹۹/۳۹ درصد می باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در آذر ماه رشد ۰/۲۵۶ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۳۵ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در دی ماه در مولفه ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش آذر ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش های هر یک از سرویس های شبکه ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه دی شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "فن آوا کارت" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در دی ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به طور کلی در دی ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۶۵ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در دی ماه ۱۴۰۲ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در

جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های، در این ماه نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی کاهش و ابزار پذیرش موبایلی افزایشی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۲ افزایش ۰/۰۲ درصدی داشته و نرخ رشد در هر سه دسته کارت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ۱۴۰۲، "بانک ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه در دسته "کارت هدیه و بن کارت" رشد مثبت و در دسته‌های "کارت برداشت" و "کارت اعتباری" رشد منفی داشته است. در دی ماه "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت برداشت" در طبقه "رقابتی" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "تمرکز ملایم" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در دی ۱۴۰۲ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در دی ۱۴۰۲ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در دی ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک ملی ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱} Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۵

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی) ۵۶

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام) ۵۷

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط ۵۸ نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد

محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط ۵۹ نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری ۶۰

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ

۵۸ online

۵۹ offline

۶۰ Credit card

۵۵ بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

۵۶ Debit card

۵۷ prepaid

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شارپک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شارپک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد. در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری

بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به‌اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } i}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } i}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/99	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/95	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/09	▼
Shaparak network error	% 0/65	▼
Issuer error	% 6/63	▼
Cardholder Error	% 91/29	▲
Business error	% 0/34	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/39	▲
Shaparak sensed availability	% 99/95	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/012	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 12/07	▼

4

Electronic card payment network market indices in Jan 2023

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/875	▼
The lowest effectiveness	farapardazan Arvand omid	0/449	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Fan Ava Card	% 0/505	▲
The lowest ratio	Farapardazan Arvand omid	% 0/014	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Farapardazan Arvand omid	% 27/17	▼
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 8/45	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)				
The highest market share				
The highest value share of transactions	% 20/15 Beh Pardakht Mellat		% 16/76 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions	-		% 18/54 Bank Sepah	
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 25/40 Beh Pardakht Mellat		% 17/40 Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	% 46/23 Beh Pardakht Mellat		% 50/63 Bank Mellat	
EFTPOS	% 18/66 Behpardakht Mellat		% 16/51 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	-		% 41/31 Bank Mellat	
Mobile Payment Gateway	-		% 51/78 Bank Mellat	
EFTPOS	-		% 20/04 Bank Sepah	
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,573		2,012	
Mobile Payment Gateway	3,098		3,432	
EFTPOS	1,264		961	
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 13/93		
Credit card	Bank Melli Iran	% 19/76		
Debit card	Bank Melli Iran	% 20/82		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 14/01	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/74	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	3,986,980,081	▼
Value of transactions	10,558,113,366 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Jan compared to Dec)	% 1/24	▼
Monthly real growth of value of transactions (Jan compared to Dec)	% -1/35	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 24/96	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -9/80	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/32	▲
Mobile Payment Gateway	% 2/49	▲
EFTPOS	% 91/19	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/58	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/42	▲
Numerical share of transactions for each types of payment services		
The purchase of goods and services	% 89/48	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 6/10	▲
Balance Inquiry	% 4/42	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,842/07	▲
EFTPOS	1,665/42	▲
Mobile Payment Gateway	1/09	▼
Internet Payment Gateway	175/56	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	64/49	▼
EFTPOS	58/81	▼
Mobile Payment Gateway	1/60	▲
Internet Payment Gateway	4/08	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,761,963 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	24,776 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/211 Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	81/11 Hormozgān	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	504/03	▲
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.